

2023

Utdannings- og forskningsmelding

Innholdsfortegnelse

1 Innledning 6
1.1 Nasjonal kontekst og utfordringer ved UiA..... 6

2 Utdanning 10
2.1 Studieportefølje.....10
2.2 Rekruttering.....11
2.3 Søkertall.....12
2.4 Studenttall.....13
2.5 Kandidattall.....14
2.6 Gjennomstrømming 16
2.7 Studiepoengproduksjon 19
2.8 Studentmobilitet.....20
2.9 Internasjonale gradsstudenter.....22
2.10 Kvalitet i studieportefølje sett i lys av strategiske satsinger 23
2.11 Eksternt finansierte utdanningsprosjekter.....26
2.12 Læringsmiljø.....28
2.13 Nasjonale evalueringer og tilsyn.....31
2.14 Oppfølging av fjorårets hovedutfordringer 32

3 Forskerutdanning 33
3.1 Oversikt over egne program og spesialiseringer.....33
3.2 Reakkreditering av ph.d.-program 33
3.3 Ph.d.-kandidater ved UiA 33
3.4 Uteksaminerte kandidater.....34

4 Forskning og innovasjon..... 36
4.1 Vitenskapelig publisering.....36
4.2 Eksternt finansiert virksomhet.....36
4.3 Forskningsetikk.....46
4.4 Open Science.....46
4.5 Forskningsbasert innovasjon 48
4.6 Samfunnskontakt og ekstern finansiering 51
4.7 Tverrfaglige satsingsområder ved UiA..... 52

Forord fra prorektor og viserektorene

Etter ti år som Senter for fremragende utdanning innen matematikk gikk MatRiC inn i sitt avsluttende år i 2023. Gjennom hele perioden har senteret vært svært aktivt, nasjonalt og internasjonalt. MatRiC har også preget våre egne utdanninger. Samtidig ble UiA tildelt et nytt senter, CreaTeME, innen kreativ bruk av teknologi i musikkutdanning. Det er svært gledelig at UiA har nasjonalt anerkjente fagmiljø som hevder seg i konkurransen om senteretablering. Å ha slike kraftsenter for utdanningene betyr mye for oss som utdanningsinstitusjon.

Fremover må vi være gode på å la virkningene av våre fremragende utdanningssentre få gode vilkår til å prege alle utdanningene. Studentene våre er svært fornøyd med utdanningene de har valgt, det viser resultatene fra Studiebarometeret. Der finner vi også de to viktigste årsakene til at studentene velger oss; godt faglig omdømme og godt sosialt miljø på studiestedet. Fremover blir konkurransen om studentene enda hardere, og vi kan få utfordringer med å fylle studieplassene.

Læringsmiljøet, studentaktive lærings- og vurderingsformer, inkludering og medvirkning har det vært jobbet mye med gjennom hele 2023. Studentene har vært tatt godt imot fra de var søkere til de ble godt etablert i studiene sine. Alle har fått tilbud om emner innen kunstig intelligens, og slike verktøy er gjort tilgjengelige.

Å være relevante og stadig utvikle oss er en del av kvalitetsarbeidet vårt, og det er også en viktig del av rekrutteringen. Fakultetene, lærerutdanningen og enhetene våre gjør allerede en god jobb med dette, og den må fortsette med full oppmerksomhet også fremover.

Prosjektene arbeidslivsrelevans og livslang læring har hatt godt driv med bred involvering fra fakultetene og LU. Det har blant annet resultert i gode forslag til hvordan fagmiljøene kan styrke omfanget av arbeidspraksis og hvordan UiA kan ta en tydeligere posisjon innenfor EVU. Prosjektene avsluttes med rapporter til styret i 2024 og forslag til strategiske tiltak framover.

På forskningssiden kan vi trekke frem noen gode lyspunkter fra siste års aktivitet. For det første har vi satt rekord med antall ferdig ph.d.-kandidater med 58 disputaser i 2023. Dette er en betydelig økning fra de to foregående årene som var preget av ettervirkninger av pandemien.

Vi har også fortsatt den gode utviklingen i antall publikasjonspoeng per vitenskapelig ansatt og ligger nå på delt tredjeplass med UiS blant norske UH-institusjoner med 1,25 DBH-poeng per vitenskapelig ansatt. Selv om den nominelle utviklingen er relativt flat, så viser dette at UiA forsetter å utvikle seg positivt når det gjelder forskningsproduksjon.

UiA har prioritert å videreutvikle tjenestetilbudet innen innovasjon og kommersialisering, både for studenter og ansatte. Formålet er å anvende mer av innovasjonspotensialet i forskning og studentprosjekter gjennom nye løsninger og samfunnsmessige forbedringer. Vi har en vei å gå, men satsingen har bidratt til økt tildeling av kvalifiseringsmidler for å utforske kommersialiseringspotensiale fra forskningsideer, og solid vekst i antall nyinnmeldte idéer og studentprosjekter. Nyskappingsprosjekter fra studenter og alumni hentet i løpet av 2023 inn 15 millioner kroner i offentlig og privat kapital.

I forhold til ekstern finansiering av forskningsprosjekter så kunne vi nok ønsket oss en sterkere og mer positiv utvikling på tilslag i Forskningsrådet, men samtidig må vi glede oss over at vi holder posisjonen på innvilgelsesgraden i Horisont Europa med ca. 20 % tilslag på våre søknader. Dette er et meget godt resultat og til inspirasjon til å jobbe videre med gode nye søknader til både Forskningsrådet og Horisont Europa.

Vi har de siste årene jobbet mer systematisk for å styrke eksterne finansieringsmuligheter som omfatter etablerte forskningsområder og nye faglige satsinger. I 2023 mottok sterke fagmiljøer innenfor kunstig intelligens og havvind ekstern gavefinansiering fra partnere i regionen på til sammen 47 MNOK. Midlene skal brukes til å videreutvikle kapasitet, forskning og utdanninger på disse områdene.

Strammere statlige rammer øker behovet for å søke eksterne finansieringskilder for å opprettholde et høyt aktivitetsnivå. Ekstern finansiering og gavetildelinger er ikke et mål i seg selv, men et virkemiddel for å gi oss mulighet og handlingsrom til å utvikle våre forskningsområder og utdanningsprogrammer. Det krever at vi både evner å utvikle og fornye oss i takt med samfunnets behov, og samtidig utøver rollen som kritisk samfunnsobservatør og motstemme.

Hilde Inntjore
Viserektor for utdanning

Hans Kjetil Lysgård
Prorektor

Gøril Hannås
Viserektor for samfunns-
kontakt og nyskaping

1. Innledning

1.1 Nasjonal kontekst og utfordringer ved UiA

UiAs utfordringer og mulighetsrom vil være et resultat både av endrede forventninger og rammevilkår til sektoren generelt og av spesifikke utfordringer som avdekkes i kvalitetsarbeidet ved institusjonen. I avsnittene nedenfor gis det en oppsummering av større nasjonale føringer og trender som vi forventer vil påvirke UH-sektoren og UiA i årene som kommer. Basert på disse og det interne kunnskapsgrunnlaget som ligger til grunn for innholdet i meldingen, inkludert fakultetenes og Avdeling for lærerutdannings kvalitetsrapporter, er det også formulert særlige utfordringer og muligheter ved UiA innenfor områdene utdanning, forskerutdanning og forskning og innovasjon. For mer informasjon om fakultetsspesifikke utfordringer og muligheter vises det til kvalitetsrapporter for 2023 fra fakultetene og Avdeling for lærerutdanning.

1.1.1 Nasjonale føringer og trender

Flere store og tunge utviklingstrekk preger og er forventet å prege UH-sektoren og politikkutviklingen knyttet til UH-sektoren fremover. Noen av utviklingstrekkene har vært kjente over lengre tid, som f.eks. strammere offentlige finanser, nødvendigheten av det grønne skiftet og behovet for å sikre et fortsatt høyproduktivt arbeidsliv, konkurransedyktig næringsliv og gode og bærekraftige velferdstjenester. Disse utviklingstrekkene har preget politikkutviklingen innen forskning og høyere utdanning de senere årene, slik det bl.a. kommer til uttrykk i Utsynsmeldingen (Meld. St. 14 (2022–2023)) og Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning (Meld. St. 5 (2022–2023)).

Samtidig har det skjedd dramatiske endringer i verdenssamfunnet de siste årene som både har forsterket eksisterende utviklingstrekk og gitt fremvekst av nye. Vi lever i en tid med stor geopolitisk uro, med flere store konflikter og en storkrig i vårt umiddelbare nærområde. Ettervirkninger av koronapandemien merkes fortsatt. Vi opplever dessuten et stort digitalt teknologiskifte som bl.a. har fått umiddelbare konsekvenser i vår sektor i form av allmenn tilgjengeliggjøring av nye verktøy og tjenester basert på KI-teknologi. Disse utviklingstrekkene

preger og vil prege UH-sektoren og politikkutviklingen knyttet til UH-sektoren fremover, ikke bare gjennom politikken for forskning og høyere utdanning, men også den økonomiske politikken og forsvars- og sikkerhetspolitikken.

I punktene nedenfor er det gjort en oppsummering av trender og politikkutvikling som antas å være særlig relevant for utviklingen av UiAs virksomhet fremover. Samlet sett foregår det mye politikkutvikling rettet mot UH-sektoren, med flere parallelle politiske prosesser. Oppsummeringen nedenfor tar for seg et utvalg av disse.

- Dimensjonering og omstilling av studieporteføljen: Utsynsmeldingen (Meld. St. 14 (2022–2023)) peker blant annet på at i en tid med knapphet på folk og høy omstillingstakt i arbeidslivet blir det enda viktigere at kapasiteten i utdanningssystemet følger etterspørsel etter utdanning i samfunnet. Regjeringen prioriterer følgende for utdannings- og kompetansepolitikken framover:
 - kompetanse som er nødvendig for et høyproduktivt og konkurransedyktig næringsliv
 - kompetanse som er nødvendig for å gjennomføre det grønne skiftet
 - kompetanse som er nødvendig for å ha gode velferdstjenester i hele landet og for å håndtere den demografiske utviklingen, balansert opp mot behovet for arbeidskraft i andre sektorer i samfunnet
 - å kvalifisere og mobilisere flere av dem som står utenfor arbeidslivet
- Kunstig intelligens: ChatGPT og flere andre verktøy medfører nye muligheter og utfordringer i forhold til studienes innhold, undervisning, læring og vurdering. Dimensjoneringen av studier kan også bli påvirket. Det vil forventes at uteksaminerte kandidater har kunnskap om kunstig intelligens og kan forholde seg til dette på en ansvarlig måte. Relevant kunnskap om og erfaring med kunstig intelligens må innarbeides i

alle studier. Innen forskning kan det være aktuelt for flere fagmiljøer enn tidligere å undersøke muligheter for bruk av kunstig intelligens i forskningsprosessen. Bruk av kunstig intelligens i forskningsprosessen kan også reise viktige forskningsetiske spørsmål rundt personvern, etikk og ansvarlig forskning. Skrivning av forskningssøknader og evaluering av forskning er også aktiviteter der kunstig intelligens kan komme til å spille en større rolle og hvor forskningsutførende institusjoner kan bli utfordret.

- Strammere offentlige finanser og nytt nasjonalt finansieringssystem for UH-institusjonene: Det er signalisert at det fremover vil være lite rom i statsbudsjettene til større satsinger som finansieres av friske midler, og at satsinger må finansieres via omprioritering av midler. Den varslede Perspektivmeldingen (juni 2024) vil kunne gi økt forståelse av muligheter og utfordringer for offentlig finansiering av forskning og høyere utdanning. Samtidig innføres det fra 2025 ny, nasjonal finansieringsmodell for UH-institusjonene, med både fjerning og forenkling av resultatindikatorer. Bl.a. fjernes alle forskningsresultatindikatorer. Nøyaktig hvilke økonomiske konsekvenser og eventuelt andre konsekvenser dette får for UiA er vanskelig å forutse per nå, men vil bli tydeligere i årene som kommer.
- Tilgang på kompetent arbeidskraft (Profesjonsmeldingen) Stortingsmeldingen Profesjonsnære utdanninger over hele landet (Meld. St.19 (2023–2024)) har foreslått en rekke tiltak for å styrke fremtidig rekruttering til profesjonsutdanningene. Tiltakene må følges opp i den enkelte utdanning og vil forhåpentligvis føre til økt rekruttering.
- Utvikling i og endring av det norske forskningssystemet: Regjeringen arbeider for tiden med en stortingsmelding om det norske forskningssystemet, som vil legges frem våren 2025. Det er nå avklart at meldingen i mindre grad vil introdusere store endringer i Forskningsrådets rolle og funksjoner, som gir mindre usikkerhet rundt Forskningsrådet fremover. Samtidig er det varslet ny

politikk for forskningssystemet med utgangspunkt i følgende utfordringer og muligheter: gjennomgripende digitalt teknologiskifte, en ny geopolitisk situasjon, ta kunnskap raskere i bruk, et oppdragsmarked i endring og økt behov for tverrsektoriell samordning.

- Ansvarlig internasjonalt kunnskapssamarbeid: Den nye geopolitiske og sikkerhetspolitiske situasjonen har gitt en helt annen oppmerksomhet rundt internasjonalt samarbeid generelt, og internasjonalt kunnskapssamarbeid i forskning- og høyere utdanningssektoren spesielt. Kunnskapsdepartementet har varslet et behov for en mer strategisk tilnærming til utvikling og vern av kunnskap og teknologi for å ivareta våre nasjonale interesser, og at åpenheten som preger sektoren vil bli utfordret. Det er også lansert egne retningslinjer for ansvarlig internasjonalt samarbeid til kunnskapssektoren. UiA og resten av sektoren vil i årene fremover måtte utvikle en mer strategisk og systematisk tilnærming til internasjonalt samarbeid og håndtering av risiko knyttet til dette. Det er også ventet et nytt eksportkontrollregelverk som vil kunne legge klare begrensninger på internasjonalt samarbeid innen utvalgte fagområder. Parallelt med dette utredes det nasjonale modeller som i større grad skal muliggjøre åpent-skjermingsverdig, ugradert-gradert og sivilt-militært FoU-samarbeid i større skala enn i dag.

1.1.2 Utfordringer og muligheter ved UiA

Innenfor utdanning

- Øke rekrutteringen av studenter til campusstudiene og etablere flere fleksible studier: Det er økende konkurranse om studentene samtidig som ungdomskullene går ned. Særlig nedgang i søkertall til lærerutdanninger gir grunn til bekymring. De siste års søkertall viser økende etterspørsel etter fleksible studier, det vil si nett- og/eller samlingsbaserte studier. UiA har foreløpig få slike studier. Det kan være en årsak til at UiAs relative andel av søkere i Samordna opptak har gått ned de siste årene. Nye fleksible studietilbud – både ordinære studier og EVU – kan medvirke til å snu denne trenden og samtidig

gjøre utdanning mer tilgjengelig for både nye og eksisterende målgrupper, i tråd med utviklingsavtalen med Kunnskapsdepartementet for 2023-2026.

- Opprettholde et godt læringsmiljø både på campusstudiene og i nettbaserte studietilbud, blant annet ved hjelp av studentaktive lærings- og vurderingsformer: Studentenes læringsmiljø er fortsatt påvirket av koronapandemien. Utviklingen i retning av flere nettbaserte studietilbud krever økt oppmerksomhet om læringsmiljøet i slike studietilbud.
- Dimensjonere og omstille studieporteføljen i tråd med politiske føringer og endrede behov i samfunnet: Utsynsmeldingen gir føringer for institusjonenes prioriteringer framover. Det forventes samtidig strammere økonomi. Nye studietilbud vil som hovedregel måtte prioriteres gjennom omdisponering.
- Innarbeide relevant kunnskap om, og bruk av, kunstig intelligens i studieprogrammene: Det er behov for å definere tydeligere ambisjoner og retningslinjer for det videre arbeidet med kunstig intelligens i utdanning.
- Styrke tilknytningen til arbeidslivet i studiene: Et toårig prosjekt for å styrke arbeidslivsrelevansen i studiene avsluttes våren 2024. Det er definert en rekke tiltak som er igangsatt eller vil bli igangsatt for å oppnå målet knyttet til arbeidslivsrelevans i utviklingsavtalen med KD 2023-2026.

Innenfor forskerutdanning

- Øke gjennomstrømmingen blant doktorgradskandidatene: UiA har det siste året hatt god vekst i antall avlagte doktorgrader. Gitt stor vekst i antall aktive ph.d.-kandidater ved UiA over flere år, er det avgjørende at gjennomstrømmingen i doktorgradsutdanningene er god og gir utslag i fortsatt vekst i antall avlagte doktorgrader i årene som kommer.
- Øke tilfanget av doktorgradskandidater gjennom ekstern finansiering: Store deler av veksten i aktive ph.d.-kandidater ved UiA kan tilskrives økte bevilgninger til rekrutteringsstillinger over statsbudsjettene, særlig i perioden 2014-2018. Det er imidlertid ikke sannsynlig at UiA vil oppleve økte bevilgninger til rekrutteringsstillinger over

statsbudsjettene i årene som kommer, samtidig som det er en ambisjon for UiA å styrke forskningskapasitet gjennom doktorgradsprogrammene. Det betyr at UiA må lykkes bedre med å øke antall doktorgradskandidater finansiert via eksterne kilder.

Innenfor forskning og innovasjon

- Øke tilfanget av større forsknings- og innovasjonsprosjekter finansiert via eksterne kilder: UiA har som institusjon fortsatt et begrenset tilfang av større Fol-prosjekter finansiert fra eksterne kilder, og fordelingen av prosjektporteføljen mellom fakultetene er svært skjev. Å øke tilfanget av større Fol-prosjekter finansiert fra eksterne kilder, særlig de konkurransebaserte, er en vedvarende stor utfordring og mulighet for at UiA skal lykkes med sine forskningsstrategiske målsettinger, som bl.a. er nedfelt i UiAs utviklingsavtale med Kunnskapsdepartementet. UiAs sterke gjennomslag i Horisont Europa så langt illustrerer mulighetsrommet svært godt og bør bygges videre på.
- Bedre rekrutteringsgrunnlag for faste, vitenskapelige stillinger: Flere fagmiljøer får ikke rekruttert ansatte med ønsket forskningskompetanse, særlig gjelder dette ansatte med førsteamanuensis-/professorkompetanse innenfor en del av profesjonsfagene. Rekrutteringsutfordringen er kritisk for fagmiljøer med behov for å bygge forskningskapasitet og -kompetanse for å understøtte store utdanninger.
- Styrke kunnskapsdeling og anvendelse av ny kunnskap fra forsknings- og utviklingsprosjekter: Å tilgjengeliggjøre og ta ny kunnskap i bruk er en uttalt politisk målsetting for det norske forskningssystemet. I denne sammenheng er det både en tydelig utfordring og mulighet hvordan vi fremover bedre kan lykkes med at den store kunnskapsproduksjonen ved UiA i større grad tilflyter samfunnet, det være seg gjennom kommersialisering av forskning eller andre former for kunnskapsoverføring.

Nøkkeltall for UiA

	2020	2021	2022	2023
Førstevalgssøkere per studieplass SO ¹	2,1	2,0	1,8	1,7
Førstevalgssøkere per studieplass 2-årig masterprogram	3,1	3,4	3,0	3,4
Registrerte studenter (personer høst)	13 714	14 247	14 173	13 923 ²
herav studenter på gradsgivende program	10 410	10 943	11 027	11 121
herav årsstudier	1 201	1 057	947	923
andel studenter på masterprogram (2-årige og erfaringsbaserte) (i %)	18,8	19,6	19,3	20,2
Antall kandidater	2 627	2 491	2 749	
Ph.d.-stipendiater (doktorgradsavtaler) ³	395	410	430	415
Avlagte doktorgrader	51	44	43	58
Ansatte (årsverk)	1 504	1 538	1 554	1 559
Andel førstestillinger (årsverk) i UFF ⁴ -stillinger (i %)	73,3	73,3	75,1	72,9
Andel BOA ⁵ av periodens bevilgning fra KD og andre departement (i %)	11,7	12,6	13,5	13,9
Periodens bevilgning fra KD og andre departement (1000 kr.)	1 544 115	1 614 159	1 646 118	1 746 119
Sum driftsinntekter 1000 kr.	1 754 012	1 835 894	1 961 888	2 058 302

¹ Samordna opptak (SO)
² Kilde: STAR/Tableau. Tallet er noe høyere enn DBH-tallet da det inkluderer EVU-studenter med oppstart etter 1. oktober.
³ Kilde: STAR/Tableau. Tallet er noe høyere enn DBH-tallet da det inkluderer EVU-studenter med oppstart etter 1. oktober.
⁴ Kilde: STAR/Tableau. Tallet er noe høyere enn DBH-tallet da det inkluderer EVU-studenter med oppstart etter 1. oktober.
⁵ Kilde: STAR/Tableau. Tallet er noe høyere enn DBH-tallet da det inkluderer EVU-studenter med oppstart etter 1. oktober.

2. Utdanning

2.1 Studieportefølje

UiAs ordinære studieportefølje består av 91 gradsgivende studieprogram og 35 årsstudier. Fordeling på fakultet og studienivå vises i tabell.

	Studieportefølje ved UiA 2023 ⁶			
	Antall master-program 2-årige og erfaringsbasert	Antall 5-årige integrerte masterprogram	Antall bachelor-program	Antall årsstudier
Helse- og idrettsvitenskap	7		5	6
Humaniora og pedagogikk	9		10	11
Kunstfag	3		5	5
Samfunnsvitenskap	6	1	6	4
Teknologi og realfag	10	1	10	6
Handelshøyskolen	7		3	1
Lærerutdanning	3	3	2	2
SUM UiA	45	5	41	35

Masterprogrammet Shift Entreprenørskap hadde sitt første opptak høsten 2020. Programmet er etablert med flere studieretninger (organisert som tre forskjellige program) ved to fakultet. I tabellen over er programmet talt én gang, hjemmehørende ved Handelshøyskolen. På grunn av manglende finansiering ble det ikke tatt opp studenter til programmet i 2023. Heller ikke til masterprogrammet i Sustainability Management, som er et felles gradsprogram mellom UiA/Handelshøyskolen og Universitas Gadjah Mada, Indonesia, ble det tatt opp studenter høsten 2023. Det arbeides med å finne løsninger når det gjelder videre utvikling for disse programmene. Dette inngår i en større gjennomgang av studieporteføljen ved Handelshøyskolen.

I februar 2023 forelå det positivt akkrediteringsvedtak fra NOKUT (Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen) vedrørende masterprogram i rettsvitenskap. Det var over 300 førsteprioritetssøkere til programmets 40 studieplasser. Programmet startet opp høsten 2023.

Universitetet har over flere år arbeidet for å få etablert profesjonsstudium i psykologi. NOKUT avslo søknaden om akkreditering i januar 2023. Det ble sendt ny søknad i oktober. Det ventes at denne er ferdig behandlet i NOKUT i løpet av våren 2024.

Fakultetene og Avdeling for lærerutdanning arbeider kontinuerlig med utviklingen av sin portefølje. Universitetsstyret behandlet som vanlig samlet sak om søknader om etablering og nedlegging av studier i sitt maimøte. Som følge av periodisk programevaluering av bachelorprogrammet i litteratur, film og teater gjorde Fakultet for humaniora og pedagogikk endringer i programmet som medførte at årsstudiet i filmvitenskap og filmproduksjon ble vedtatt nedlagt som eget tilbud.

Universitetsstyret stilte seg positivt til etablering av masterprogram i persontilpasset medisin forutsatt tildeling av nye studieplasser fra Kunnskapsdepartementet, eventuelt intern omdisponering. Da den eksterne

sakkyndige komiteen hadde en rekke kritiske kommentarer og ikke kunne anbefale akkreditering, og man heller ikke er tildelt nye studieplasser, har arbeidet med dette programmet stoppet opp.

Alle fakultetene og Avdeling for lærerutdanning kommenterer i sine kvalitetsrapporter for 2023 studier med utfordringer slik disse framkommer av trafikklysmodellen i Tableau. Indikatorer og grenseverdier ble videreført uendret fra 2022 til 2023.

Kvalitetsrapportene viser enkelte studier med gul farge på fire indikatorer. Flere av disse er sentrale skolefag som er viktige for UiAs lærerutdanninger. Lærerstudentene inngår imidlertid ikke i datagrunnlaget for disse studiene i modellen. Fakultet for humaniora og pedagogikk mener det er uheldig at man ikke skiller mellom grenseverdiene for disiplinstudier og profesjonsstudier i modellen. Fakultet for teknologi og realfag har en generell utfordring når det gjelder oppfyllingsgraden i sine program. For øvrig viser fakultetene og Avdeling for lærerutdanning til at man følger utviklingen i egen studieportefølje nøye og iverksetter ulike tiltak der man avdekker særlige utfordringer.

Trafikklysmodellen vil bli implementert i UiAs kvalitetssystem for utdanning i forbindelse med revisjon våren 2024. Det vil bli foretatt en gjennomgang av indikatorer og grenseverdier når revidert kvalitetssystem er vedtatt.

2.2 Rekruttering

Konkurransen om å tiltrekke seg studenter er betydelig, og prognosene indikerer at denne konkurransen vil intensiveres i fremtiden.

I januar og februar 2023 gjennomførte UiAs studentambassadører skolebesøk over hele landet, fra Troms og Finnmark i nord til Agder i sør. Dette inngår som en del av et universitetssamarbeid der hvert universitet har ansvar for å organisere besøk i sin region.

I løpet av 2023 deltok studentambassadørerene på totalt 300 skolebesøk og har nådd omtrent 45 000 elever fra nord til sør. Ambassadørerne rapporterer om økt oppmøte sammenlignet med tidligere år. Etter skolebesøkene har studentambassadørerne engasjert seg i aktiviteter som egne webinarer, drift av chat-funksjonen på uia.no, omvisninger for skoleklasser, stands og messer.

I tillegg er det arrangert Åpen dag på Campus Kristiansand med svært god deltakelse, samt en egen Åpen campus ved Campus Grimstad rettet mot interesserte i ingeniørstudier. Flere skoler har også organisert besøk på våre campuser for egne omvisninger og informasjonsmøter.

Det legges stor vekt på oppfølging av søkere i rekrutteringsprosessen. Mange takker nei til eller møter ikke opp etter å ha fått tilbud om plass. Derfor sendes det ut e-poster med relevant innhold og tilbud om veiledning eller chatsamtaler før fristen for å akseptere plassen går ut. I 2023 ble det blant annet sendt ut en velkomstvideo til alle som fikk tilbud om plass i juli, noe som ble godt mottatt av studentene.

⁶ Kilde: STAR/Tableau: https://rapport-dv.uhad.no/#/views/Registrertestudenter_16835382673740/Studieprogram?iid=1
Program som tilbys parallelt på begge campus er talt én gang. Det samme gjelder program som tilbys også deltid/desentralisert. Masterprogram som tilbys både som 3+2 og 5-årig program inngår ikke i tallene for 5-årige program. Studieprogram som utfases er utelatt fra oversikten.

2.3 Søkertall

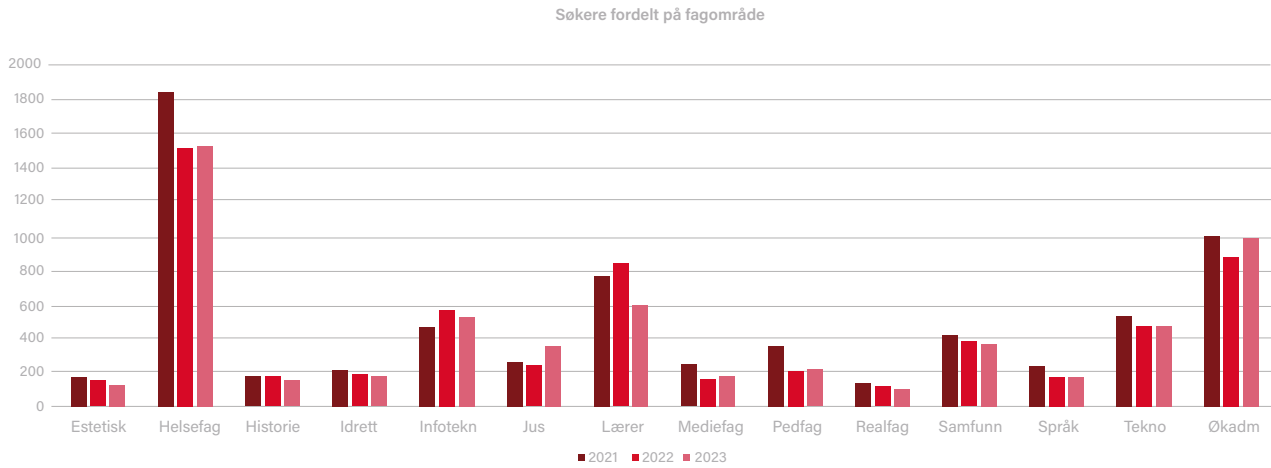
2.3.1 Samordna opptak

I 2023 var det totalt 135 980 antall søkere fordelt på alle læresteder gjennom Samordna opptak, en økning på 0,8 % fra 2022.⁷ På nasjonalt nivå har UiAs andel av førsteprioritetssøkere gått ned med 0,13 prosentpoeng fra 2022 til 2023. Det var også nedgang i antall førsteprioritetssøkere til UiA fra 2022 til 2023, men differansen var betydelig større mellom opptaksårene 2021 og 2022 enn det den var mellom 2022 og 2023.

Søkertall i Samordna opptak ^a	2021	2022	2023
Planlagte studieplasser*	3 416	3 545	3 515
Førsteprioritetssøkere	7 023	6 262	6 149
Førsteprioritetssøkere pr studieplass, totalt	2,1	1,8	1,7
5-årige masterprogram	1,9	1,9	1,8
3-årige bachelorprogram	2,3	2,0	2,0
Årsstudier	1,5	1,1	1,1
Andel førsteprioritetssøkere i SO	4,56	4,62	4,49

*Apriltall SODA

UiA hadde 6 149 førsteprioritetssøkere i 2023, en nedgang på 113 fra 2022.

Figur 1.1: Antall førsteprioritetssøkere pr. utdanningsområde. Kilde: STAR/Tableau

2.3.2 Lokalt opptak

Lokalt opptak omfatter alle 2-årige masterprogram og andre påbyggingsstudier. Studier med opptaksprøve og spesialtilpassede ingeniørutdanninger (Tres og Y-vei) administreres også i lokalt opptak. Søkertall for enkeltemner, etter- og videreutdanning (EVU) og internasjonale søkere kommenteres ikke her, men disse inngår også i det lokale opptaket. Internasjonale søkere kommenteres i kapittel 2.9 Internasjonale gradsstudenter.

	Antall førsteprioritets-søkere i lokalt opptak ^a		
	2020	2021	2022
AR Årsstudium	1 251	725	1 060
B3 Bachelor 3 år	1 170	921	1 093
M2 Master 2 år	3 444	3 071	3 323
ME Master erfaringsbasert*	181	161	189

* Søkertall for erfaringsbasert masterprogram omfatter ikke etter- og videreutdanningsprogram (EVU) (masterprogrammene MBA, Ledelse og Matematikdidaktikk for lærere).

2.3.3 Trender i søkertall

Det er primært de 5-årige og 3-årige studiene ved UiA som har nedgang i søkertall. Både nasjonalt og ved UiA var det en nedgang av søkere til lærerstudier på over 20 %. Nasjonalt er det en nedgang i søkere til helsefagstudier på nær 10 %, en trend vi ikke ser ved UiA.

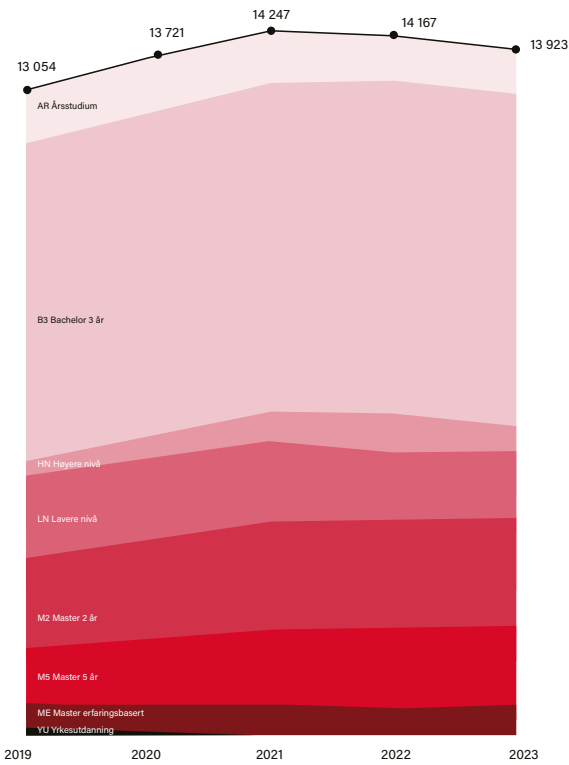
2.3.4 Studentopptak høsten 2023

Opptak av studenter til studier ved UiA viser en nedgang på 5 % sammenlignet med tall for samme tidspunkt i 2022. Opptakstillene til gradsgivende program og årstudier har hatt en nedgang på 8 %, med størst nedgang for erfaringsbaserte masterprogram og årsstudier.

2.4.2 Studenter ved UiA fordelt på studienivå

Totalt antall studenter som har registrert seg for studier ved UiA høsten 2023 er 13 923, en nedgang på 1,7 % (244 studenter) sammenlignet med 2022. I figur vises antall studenter totalt og fordelt på studienivå for de siste fem årene.

Figur 1.2: Totalt antall studenter pr. studienivå

Fordelingen av studenter på Campus Grimstad og Campus Kristiansand er stabil, med 23,5 % av studentene på studietilbud i Grimstad og resten i Kristiansand. Kjønnfordelingen er også stabil med 59 % kvinner og 41 % menn.

2.4 Studenttall

2.4.1 Antall studenter nasjonalt

Målt etter antall studenter er UiA syvende største universitet med 13 860 registrerte studenter høsten 2023.

Antall registrerte studenter HØST ¹¹	2021	2022	2023
NTNU	44 170	43 420	43 880
Universitetet i Oslo	26 650	26 070	26 130
OsloMet	22 155	21 950	22 835
Universitetet i Sørøst-Norge	18 275	17 065	17 255
Universitetet i Bergen	20 820	19 845	20 120
Universitetet i Tromsø	17 810	17 510	16 570
Universitetet i Agder	14 215	14 095	13 860
Universitetet i Stavanger	12 615	12 505	12 385
Nord universitet	11 705	11 280	11 140
NMBU	6 765	6 345	7 685
Sum hele UH-sektor	304 067	295 382	191 865

⁷ Faktanotat: Søking om opptak til høyere utdanning ved universitetet og høyskoler. Nettside: <https://www.samordnaopptak.no/info/om/sokertall/>

⁸ Kilde: STAR/Tableau (uttrekk 15.02.24)

⁹ Kilde: STAR/Tableau (uttrekk 15.02.2024).

¹⁰ Kilde: DBH; registrerte studenter, totalt.

¹¹ Kilde: DBH; registrerte studenter, totalt.

¹² Kilde: STAR/Tableau. Tallet er noe høyere enn DBH-tallet da det inkluderer EVU-studenter med oppstart etter 1. oktober.

Rundt 87 % av studentene går på gradsstudier eller på årsstudier.

Totalt antall studenter på gradsgivende program og årsstudier ¹³				
Studienivå		2021	2022	2023
Høyere nivå	ME Master erfaringsbasert	616	547	661
	M2 Master 2 år	2 179	2 192	2 151
Profesjons-utdanning	M5 Master 5 år	1 515	1 571	1 579
Lavere nivå	B3 Bachelor 3 år (inkl. 4-årig LU)	6 634	6 717	6 730
	AR Årsstudium	1 057	947	923

I 2023 fordeler studentene seg på studieprogram ved fakultet som vist i figur nedenfor¹⁴. Studenter under «Annet» er studenter på utveksling og enkeltmnestudenter. Merk at EVU-studenter er utelatt fra oversikten.

Figur 1.3: Antall studenter 2023 (uten EVU-studenter), fakultetsvis

2.4.3 Studenter på etter- og videreutdanningsprogram

År	2020	2021	2022	2023
Antall EVU-tilbud	123	105	114	106
Registrerte studenter HØST	2 165	2 170	2 115	1 923
Avlagte studiepoeng (antall 60 SPE)	656	728	620	654

2023-tallene viser en nedgang i antall studenter sammenlignet med 2022. En del av nedgangen kan spores tilbake til samme årsak som i 2022, da det ble vist til endringer innen kompetansekravene for lærere i matematikk. Dette førte til lavere søkertall og deltakelse i matematikkemnene. Denne trenden fortsatte i 2023. Når det gjelder studiepoengproduksjon, så var det totalt sett en liten økning fra 2022. Økningen kommer i hovedsak fra Fakultet for humaniora og pedagogikk som hadde en økning fra 2022 og studiepoengproduksjonen lå her på 2021-nivå.

2.4.4 Nye fullfinansierte studieplasser

UiA fikk ingen nye studieplasser i 2023.

2.5 Kandidattall

2.5.1 Antall kandidater nasjonalt

Antall uteksaminerte kandidater for universitetene vises i tabell.

Antall kandidater ¹⁴				
	2021	2022	2023	Vekst i % 2023
Nord universitet	2 160	2 085	2 180	4,6
NMBU	1 295	1 275	1 410	10,6
NTNU	8 215	8 510	8 675	1,9
OsloMet	4 155	4 495	4 360	-3
Universitetet i Agder	2 510	2 765	2 740	-0,9
Universitetet i Bergen	3 430	3 515	3 670	4,4
Universitetet i Oslo	5 135	5 205	4 920	-5,5
Universitetet i Stavanger	2 610	2 615	2 610	-0,2
Universitetet i Sørøst-Norge	3 240	3 395	3 330	-1,9
Universitetet i Tromsø	2 870	3 130	3 085	-1,4

UiA har en mindre nedgang i antall uteksaminerte kandidater i 2023, hvilket kommer etter en øking i 2022. Data fra 2019 og frem til 2023 i Database for statistikk om høyere utdanning (DBH) viser et mønster med en liten nedgang annethvert år. Det kan skyldes at enkelte studieprogram bare har opptak annethvert år. Tendensen over fem år er likevel et økende antall uteksaminerte kandidater.

Det er stor variasjon i sektoren på andel kandidater som uteksamineres på lavere og på høyere studienivå. Tabellen viser andel kandidater som uteksamineres på lavere nivå i fallende rekkefølge.

Andel kandidater på lavere nivå i 2023 ¹⁵	
OsloMet	73,3 %
Universitetet i Sørøst-Norge	67,7 %
Nord universitet	63,3 %
Universitetet i Agder	63,0 %
Universitetet i Tromsø	55,9 %
Universitetet i Stavanger	54,4 %
NTNU	48,7 %
Universitetet i Bergen	46,7 %
Universitetet i Oslo	40,0 %
NMBU	32,3 %

I 2023 er 63,0 % av kandidatene som uteksamineres ved UiA på lavere nivå (inkludert PPU), omtrent på samme nivå som i 2022 (63,5 %).¹⁶

2.5.2 Fakultetsfordeling

Antall uteksaminerte kandidater fordelt på fakultet vises i følgende tabell:

Uteksaminerte kandidater ¹⁷				
	2021	2022	2023	Vekst 2023
Fakultet for helse- og idrettsvitenskap	410	465	465	0
Fakultet for humaniora og pedagogikk	245	280	250	-30
Fakultet for kunsthøgskolen	105	110	115	5
Fakultet for samfunnsvitenskap	415	420	410	-10
Fakultet for teknologi og realfag	535	520	520	0
Handelshøgskolen ved UiA	455	495	510	15
Lærerutdanningen	350	465	465	0
Annet		5	5	-5
Sum UiA	2 510	2 765	2740	-25
Vekst UiA	-6,5 %	10,2	-0,9	

¹³ Kilde: STAR/Tableau. Tallet er noe høyere enn DBH-tallet da det inkluderer EVU-studenter med oppstart etter 1. oktober.

¹⁴ NB! Antall uten EVU-studier. Kilde: STAR/Tableau; «Registrerte studenter»

¹⁵ Kilde; DBH; Fullførte vitnemålsgivende studieprogram

¹⁶ Pga. avrundning hos DBH til nærmeste fem blir ikke sum av høyere og lavere nivå alltid lik 100 %.

¹⁷ Kilde; DBH; Fullført vitnemålsgivende studieprogram (uteksaminerte)

I tabellen vises kandidatproduksjon ved fakultetene og Avdeling for lærerutdanning. Variasjon i antall kandidater skyldes i noen tilfeller studieprogram hvor det ikke er opptak hvert år, noe som gir naturlige svingninger i kandidatproduksjonen.

2.6 Gjennomstrømming

Tabellen nedenfor viser at UiA våren 2023 har betydelig høyere gjennomstrømming enn landsgjennomsnittet på bachelorprogram, 2-årige masterprogram og 5-årige masterprogram.

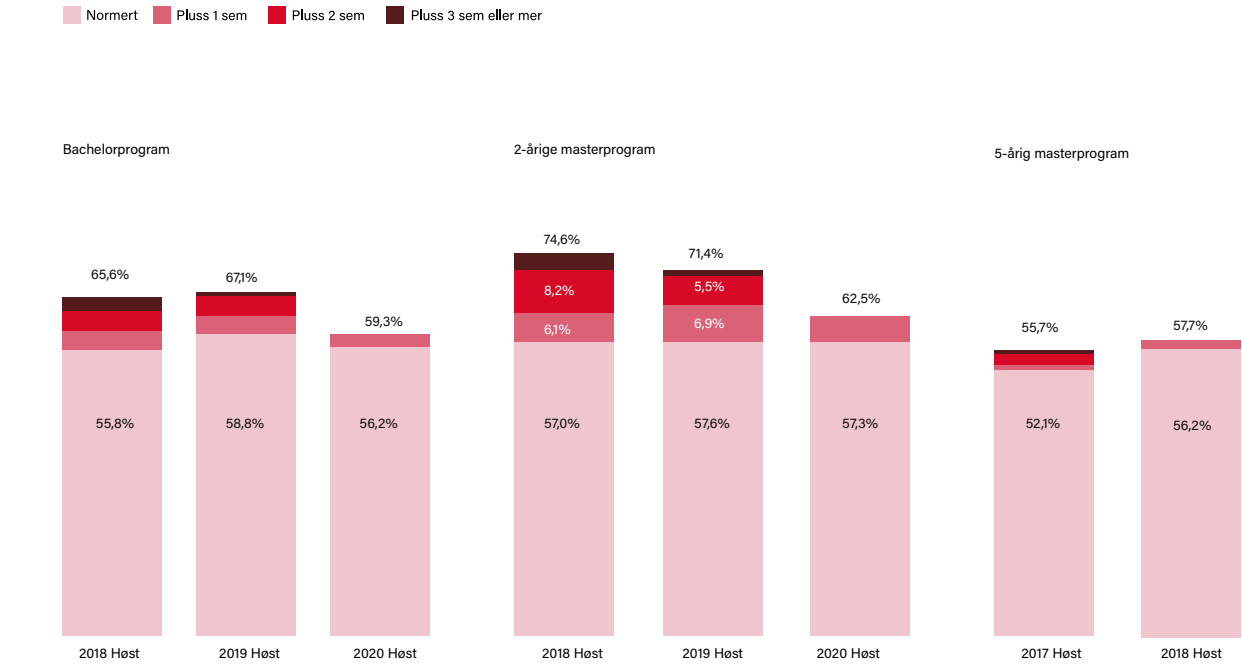
Gjennomstrømming på normert tid våren 2023 ¹⁸		
	UiA	Gjennomsnitt i sektoren
Bachelor	56,2 %	52,7 %
2-årig master	57,3 %	51,4 %
5-årig master	56,2 %	46,2 %

2.6.1 Studienivå

Studenter på gradsgivende program som skulle fullføre sitt studieløp våren 2023 (på normert tid) er:

- Bachelorstudenter med startkull 2020
- Masterstudenter på 2-årige program med startkull 2021
- Masterstudenter på 5-årige program med startkull 2018

I figuren under¹⁹ vises aggregerte fullføringsandeler for disse startkullene samt for de to foregående startkull for bachelorprogram, 2-årige og 5-årige masterprogram. Oversikten viser kun heltidsstudier. Tidspunkt for fullføring vises som nyanser i lysere farge. Fullføringsandeler på normert tid vises som mørkest felt og fullføring for påfølgende semester vises i lysere farge. Prosentandel over graf viser hvor stor andel som totalt har fullført graden pr. februar 2024.

Figur 1.4: Gjennomstrømmingstall for bachelorprogram, 2-årige og 5-årige masterprogram.

¹⁸ Kilde: STAR/Tableau. Benchmarkingsrapport «Gjennomføring på bachelor og master»

¹⁹ Kilde: STAR/Tableau. Rapport «Fullføring – fakultet, studienivå og studieprogram»

3-årige bachelorprogram

Fullføringsandel for studenter fra startkull 2020 er 56,2 % ved normert tid, en svak nedgang fra startkull 2019, men litt høyere enn for startkull 2018. Som vist i figur, vil noen av studentene som er aktive fullføre etter normert tid.

2-årige masterprogram

Fullføringsandel for studenter fra startkull 2021 var 57,3 % ved normert tid, omtrent på samme nivå som tidligere startkull. Som vist i figur, vil noen av studentene som er aktive fullføre etter normert tid.

5-årige masterprogram

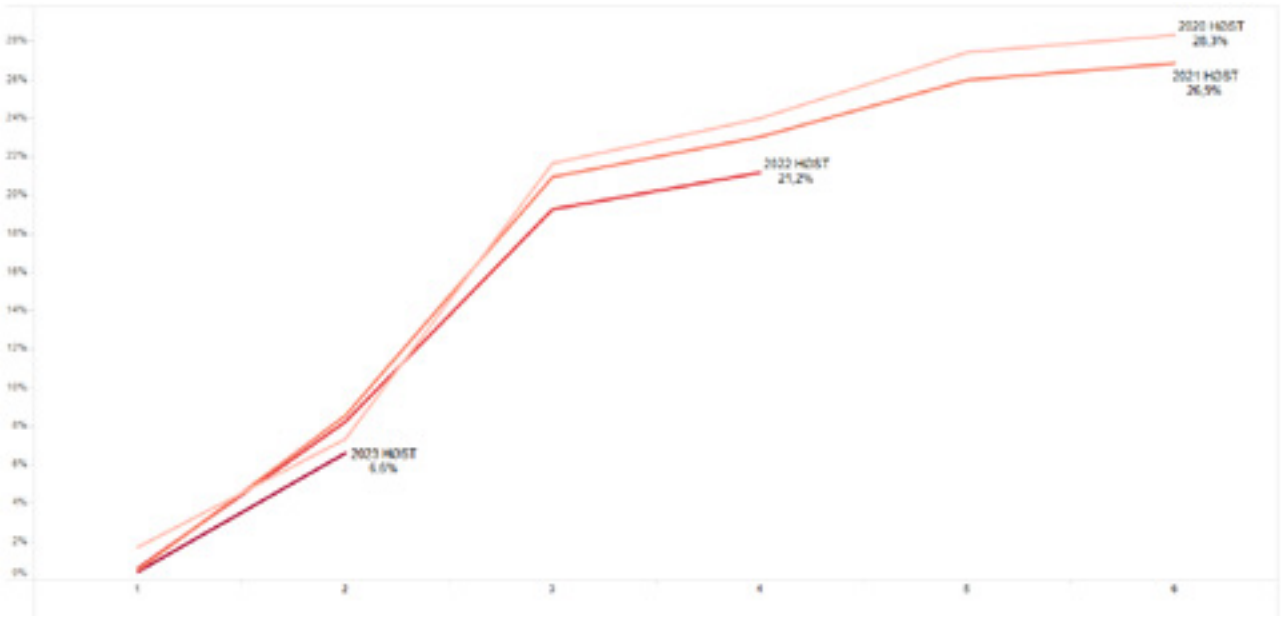
I 2021 ble det uteksaminert kandidater fra lektorutdanningen, mens andre 5-årige program fortsatt var under innfasing. Fullføringsandel for studenter fra startkull 2018 var 56,2 % ved normert tid, en liten økning fra forrige årskull.

2.6.2 Frafall

Frafall registreres som frafall fra studieprogram målt ved starten av andre semester for startkull 2021 og 2022. Sammenligningstall for startkull 2020. Studenter på dette startkullet var i sitt 6. semester våren 2023.

Frafall for studenter på grunnstudier: bachelorprogram og 5-årige masterprogram

Aggregert frafall pr. semester for bachelorprogram og 5-årige masterprogram vises i figur²⁰. Frafallskurver vises pr. kull for de fire siste kullene som er tatt opp.

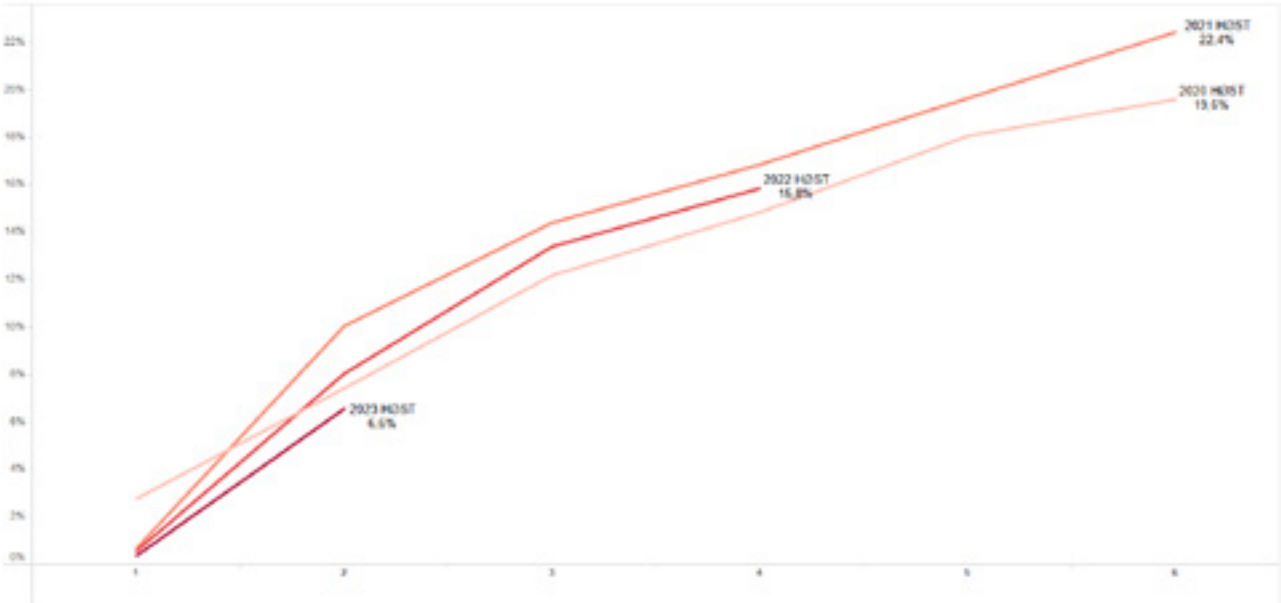

Figur 1.5: Aggregert frafall på grunnstudier.

²⁰ Kilde: STAR/Tableau. Rapport «Frafall – fakultet, studienivå og studieprogram»

Frafall for studenter som startet et studieløp høst 2023 er 6,6 % pr. andre semester, litt lavere enn for startkull 2022. Frafallet pr. andre semester for startkull 2023 høst er lavere på 5-årige masterprogram enn på bachelorprogram. Det samme gjelder for startkull 2020 og 2021, med unntak for startkull 2022, hvor frafallet er mindre for bachelorprogram. For 2022-kullet er frafallet etter tre semestre 19,3 %, noe lavere enn for 2021- og 2020-kullet.

Frafall for studenter på 2-årige masterprogram
Aggregert frafall pr. semester for studenter på 2-årige masterprogram vises for de fire siste årskullene i figur²¹. Frafall pr. andre semester er 6,6 % for studenter fra startkull 2023. Dette er på et lavere nivå enn de foregående startkullene. Frafall etter tre semestre er 13,4 % for studenter fra startkull 2022, noe som er høyere enn for startkull 2020, men lavere enn for startkull 2021.

Figur 1.6: Aggregert frafall på 2-årige masterprogram

2.7 Studiepoengproduksjon

2.7.1 Totalt

I tabellen under vises studiepoengproduksjon ved UiA de siste tre årene samt vekst totalt og pr. fakultet. Studiepoengproduksjon vises for fakultetene som eier programmet hvor studentene går (ikke fakultetet som eier emnet).

Nye 60-studiepoengsenheter ²¹				
	2021	2022	2023	Vekst 2023
Helse- og idrettsvitenskap	1 596	1 707	1 750	
Humaniora og pedagogikk	1 251	1 042	1 038	
Kunstfag	417	427	424	
Samfunnsvitenskap	1 422	1 432	1 483	3,6 %
Teknologi og realfag	1 836	1 729	1 733	0,2 %
Handelshøyskolen	1 456	1 452	1 425	-1,9 %
Lærerutdanningen	1 820	1 806	1 774	-1,8 %
Annet	257	320	288	-10 %
Sum	10 055	9 914	9 915	0 %
Vekst UiA	5,4 %	-1,4 %	0 %	

2.7.2 Studiepoengproduksjon pr. student

Studiepoengproduksjon pr. student vil for en student med full studieprogresjon være på 60 studiepoeng pr. år. Studiepoeng pr. heltidsekivalent for universitetene vises i tabell.

Studiepoengproduksjon pr. heltidsekivalent ²³				
	2020	2021	2022	2023
Nord universitet	51,3	49,9	51,1	49,7
NMBU	50,1	48,4	46,7	48,7
NTNU	50,7	49,5	48,4	47,8
OsloMet	53,3	52,5	52,0	51,1
Universitetet i Agder	50,9	51,0	49,9	50,2
Universitetet i Bergen	48,5	48,6	47,2	48,4
Universitetet i Oslo	48,7	47,5	46,0	46,8
Universitetet i Stavanger	49,4	47,2	46,6	46,3
Universitetet i Sørøst-Norge	51,3	50,1	49,6	49,5
Universitetet i Tromsø	47,1	46,7	45,1	45,4
Gjennomsnitt	50,1	49,2	48,2	48,2

Studiepoengproduksjon på etter- og videreutdanningsprogram

Når det gjelder studiepoengproduksjon for EVU, så var det totalt sett en liten økning, fra 620 til 654 heltidsekivalenter fra henholdsvis 2022 til 2023.

²¹ Kilde: STAR/Tableau. Rapport «Frafall – fakultet, studienivå og studieprogram»

²² Kilde: DBH; Studiepoengproduksjon fordelt på programmet der studenten var aktiv.

²³ Kilde: DBH; Studipoeng per student (Studiepoeng per heltidsekivalent (hele året).

2.8 Studentmobilitet

2.8.1 Innreisende utvekslingsstudenter

Det kom litt færre utvekslingsstudenter i 2023 enn i 2022, men vi hadde likevel en økning på 23 % sammenlignet med 2019. Omtrent 85 % av de innreisende studentene kommer for ett semester, mens resten er her i et helt studieår. Den største gruppen kom fra Tyskland (133 studenter), etterfulgt av Frankrike (38) og Italia (37). Det

er positivt å se at flere og flere av UiAs partnere i land utenfor Europa også sender oss studenter, og UiA var vertskap til selvfinansierte utvekslingsstudenter fra bl.a. Argentina, Colombia, New Zealand, Australia, India og Taiwan.

Tabellen under viser statistikk over innreisende utvekslingsstudenter fordelt på de ni universitetene²⁴.

Institusjonsnavn	2019	2020	2021	2022	2023
Nord universitet	155	90	105	180	205
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet	235	130	250	330	300
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	1 825	870	1 420	2 185	2 215
OsloMet – storbyuniversitetet	295	190	305	440	480
Universitetet i Agder	365	150	365	510	450
Universitetet i Bergen	1 215	870	1 090	1 300	1 440
Universitetet i Oslo	1 400	760	820	1 520	1 465
Universitetet i Stavanger	300	200	285	380	410
Universitetet i Sørøst-Norge	385	165	300	355	365
Universitetet i Tromsø - Norges arktiske universitet	510	270	405	630	750
Sum	6 685	3 690	5 345	7 835	8 080

2.8.2 Utreisende utvekslingsstudenter

Det var en stor økning i antallet studenter som reiste på utveksling i 2023 sammenlignet med året før og UiA var det universitetet i Norge som økte mest, nærmere 40 %.

Sammenlignet med 2019, som var det siste ordinære året før pandemien, har vi en økning på nesten 9 %.

Tabellen viser statistikk over utreisende utvekslingsstudenter fra de ni universitetene²⁵.

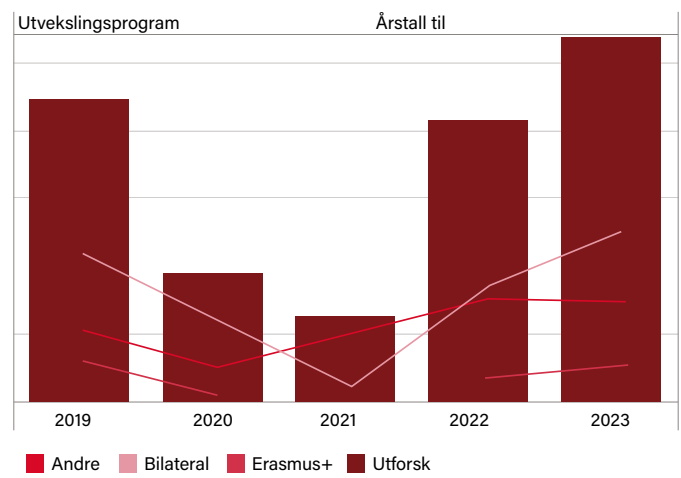
Institusjonsnavn	Antall registrerte studenter høst 2023	2019	2020	2021	2022	2023
Nord universitet	11 140	105	65	10	90	100
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet	7 658	220	165	80	175	190
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	43 880	1 490	1 020	550	1 500	1 815
OsloMet – storbyuniversitetet	22 835	405	130	105	350	405
Universitetet i Agder	13 860	450	170	110	350	490
Universitetet i Bergen	20 120	800	450	305	820	925
Universitetet i Oslo	26 130	1 055	525	485	900	990
Universitetet i Stavanger	12 385	260	55	165	245	220
Universitetet i Sørøst-Norge	17 255	290	130	175	270	260
Universitetet i Tromsø - Norges arktiske universitet	16 570	270	140	75	230	225

Nok en gang var Australia det mest populære landet og det var 111 studenter som var på utveksling i Australia i 2023. Interessen for å reise på utveksling gjennom Erasmus+ programmet var høy også i 2023 og 159 studenter benyttet seg av denne muligheten. Studentene dro til 20 ulike europeiske land, med Frankrike som den

mest populære destinasjonen (23 studenter), etterfulgt av Italia (21) og Spania (18). Sammenlignet med året før var prosentandelen studenter som valgte å dra gjennom Erasmus+ lavere i 2023 enn i 2022. Dette kan forklares med at alle reiserestriksjoner knyttet til pandemien hadde opphørt i 2023.

²⁴ Kilde: DBH
²⁵ Kilde DBH

Antall utreisende utvekslingsstudenter fordelt på utvekslingsprogram

Figur 1.7: Antall utreisende utvekslingsstudenter fordelt på utvekslingsprogram

Antall og andel kvalifikasjoner²⁵ med utveksling i 2023 pr. fakultet/avdeling

Fakultet	Antall kvalifika-sjoner	Antall kvalifikasjoner med utveksling	Andel kvalifika-sjoner med utveksling
HH	483	113	23,40%
HI	452	5	1,11%
HP	250	28	11,20%
KU	117	10	8,55%
LU	403	38	9,43 %
SV	361	38	10,53 %
TR	506	63	12,40 %
Totalt	2 575	295	11,46 %

Vi ser fremdeles noen ettervirkninger av pandemien når det gjelder antall kandidater som har vært på utveksling. Det gjelder spesielt på Fakultet for helse- og idrettsvitenskap som ikke åpnet opp for utveksling for sykepleierstudenter før våren 2022 og dermed har flere kull studenter som ikke har hatt mulighet til å dra på utveksling.

2.9 Internasjonale gradsstudenter

9. juni 2023 vedtok Stortinget en endring i lov om universiteter og høyskoler som innebærer at søkere med statsborgerskap utenfor EU/EØS og Sveits med virkning fra høstsemesteret 2023 må betale studieavgift for å studere i Norge. Av de som mottok tilbud om studieplass i 2023 er det derfor betraktelig færre registrerte studenter enn det det var i 2022. Eksempelvis har andelen registrerte av tilbud for søkere fra utenfor EU/EØS og Sveits til engelskspråklige bachelorprogram minket med 30,9 prosentpoeng fra 2022 til 2023. Det var ingen av de som fikk tilbud i det internasjonale masteropptaket som registrerte seg som student.

Antall søkere til engelskspråklige bachelorprogram med statsborgerskap i EU/EØS eller Sveits holder seg stabilt, og hvert andre tilbud som gis til denne søkergruppen gir en registrert student.

Søkere fra EU/EØS og Sveits som søker engelskspråklige masterstudier, søker sammen med de norske søkerne. Til utøvende musikkstudier, både på bachelor- og masternivå, søker alle i samme opptak, uavhengig av nasjonalitet. Internasjonale søkere framgår derfor ikke i tallmaterialet i Tableau.

Søkertall til engelskspråklige bachelorprogram utenfor EU/EØS og Sveits ²⁷						
Årstall	Studieplasser	Antall søkere	Fått tilbud - totalt	Svart ja	Registrert	Andel registrert av tilbud
2022	55	762	77	39	27	35,1 %
2023	55	681	71	33	3	4,2 %

Søkertall til engelskspråklige masterprogram utenfor EU/EØS og Sveits ²⁸						
Årstall	Antall søkere	Fått tilbud - totalt	Svart ja	Registrert	Andel registrert av tilbud	Andel registrert av tilbud
2022	1930	77	33	27	35,1 %	35,1 %
2023	2045	70	27	0	0,0 %	4,2 %

Søkertall til engelskspråklige bachelorprogram fra EU/EØS og Sveits ²⁹						
Årstall	Studieplasser	Antall søkere	Fått tilbud - totalt	Svart ja	Registrert	Andel registrert av tilbud
2022		151	69	39	37	53,6 %
2023		151	66	33	33	50,0 %

²⁶ Med kvalifikasjon med utveksling menes her utstedt vitnemål med utveksling.

²⁷ Bachelorprogrammene i engelsk, akademisk e-sport og globale utviklingsstudier. Opptakstypekode BAC-INT. Kilde: STAR/Tableau (uttrekk 23.04.24) <https://rapport-dv.uhad.no/#/views/Opptaksprosess-nyversjon2023/Lokaltopptak?iid=1>

²⁸ Masterprogrammene i global utvikling og samfunnsplanlegging, international business, kystsonøkologi, engelsk, global development, crisis and change, matematikk og nordisk språk og litteratur. Opptakstypekode: MASTER-INT. Kilde: STAR/Tableau (uttrekk 23.04.24) <https://rapport-dv.uhad.no/#/views/Opptaksprosess-nyversjon2023/Lokaltopptak?iid=1>

²⁹ Bachelorprogrammene i engelsk, akademisk e-sport og globale utviklingsstudier. Opptakstypekode BAC-INT. Kilde: STAR/Tableau (uttrekk 29.05.24) <https://rapport-dv.uhad.no/#/views/Opptaksprosess-nyversjon2023/Lokaltopptak?iid=1>

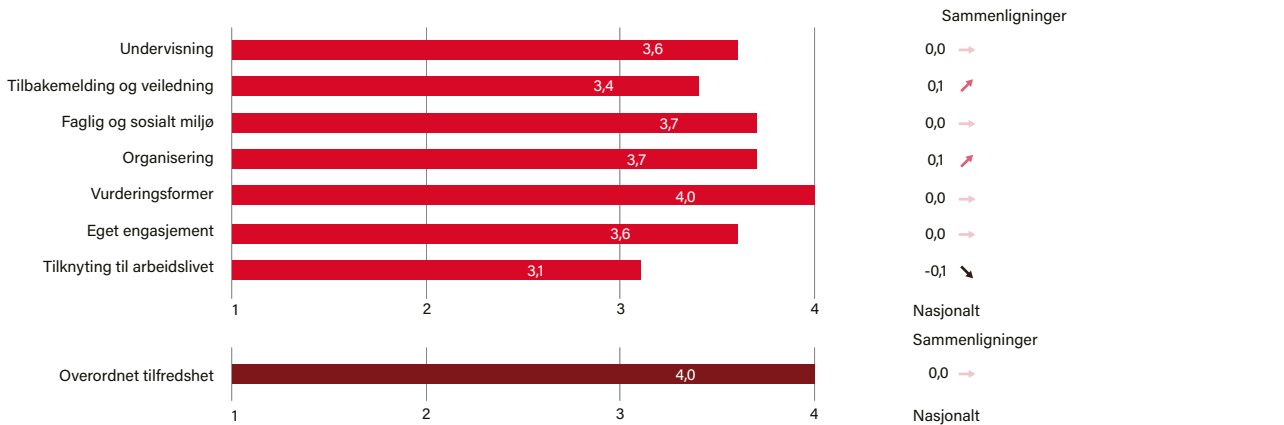
2.10 Kvalitet i studieportefølje sett i lys av strategiske satsinger

2.10.1 Arbeidslivsrelevans

Studenters tilknytning til arbeidslivet

Det årlige studiebarometeret viser at studentene, særlig de fra disiplinlagene, savner en sterkere tilknytning til

arbeidslivet blant annet gjennom oppgaver og prosjekter i samarbeid med arbeidslivet, karrierelæring og hvordan formidle hva de kan til mulige arbeidsgivere. Tilknytning til arbeidslivet er det av hovedområdene i Studiebarometeret med lavest snittscore for UiA over flere år.

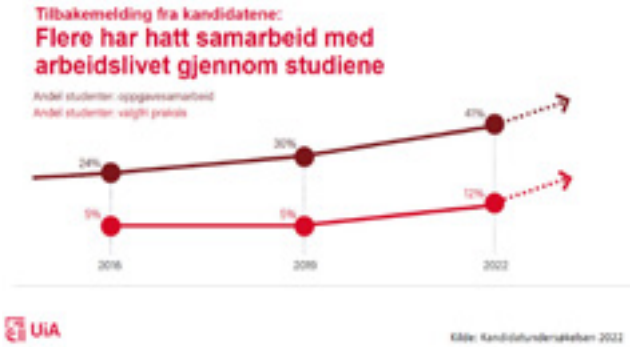
Figur 1.8: Studenters tilknytning til arbeidslivet – oversikt over hovedområdene

Kilde: Studiebarometeret UiA 2023 fra NOKUT

Fakultetsvis ser området Tilknytning til arbeidslivet slik ut³⁰:

Fakultet	Tilknytning til arbeidslivet			
	2020	2021	2022	2023
Avd. for lærerutdanning	3,3	3,2	3,2	3,3
Helse- og idrettsvitenskap	3,4	3,4	3,2	3,4
Humaniora og pedagogikk	2,7	2,7	2,6	2,8
Kunsthøgskolen	3,3	3,3	3,4	3,3
Samfunnsvitenskap	2,8	2,8	3,0	2,8
Handelshøgskolen ved UiA	2,8	2,8	2,7	2,9
Teknologi og realfag	2,8	2,8	3,1	3,1
UiA Totalt	3,0	3,2	3,0	3,1

Fra kandidatundersøkelsen fra 2022 ser vi at studentenes opplevde nytteverdi av samarbeid med arbeidslivet er svært høy for alle former for samarbeid som måles. Samarbeid med arbeidslivet gjennom studietiden gjør også overgangen til arbeidslivet lettere.

Figur 1.9: Andel studenter med oppgavesamarbeid og valgfri praksis

Kandidatene skal gjennom dannelsen og utdannelsen være attraktive for fremtidens arbeidsmarked er ordlyden på mål 2 i utviklingsavtalen mellom KD og UiA for perioden 2023-2026.

30. juni 2023 vedtok universitetets utdanningsutvalg to innsatsområder for å styrke arbeidslivsrelevansen på UiA ytterligere i perioden fram mot 2026:
1. Bevisstgjøre studentene bedre på studienes relevans for videre arbeids- og samfunnsliv
 2. Støttetiltak for mer og bedre samarbeid med arbeidslivet (særlig fokus på satsingsområdene oppgavesamarbeid og arbeidspraksis)

I tillegg til fakultetenes eget arbeid med å sikre at studentene får tilknytning til arbeidslivet gjennom studietiden, er også arbeidet med å synliggjøre arbeidslivsrelevans på nye UiA.no påbegynt, herunder en samlet oversikt over fakultetenes muligheter for arbeidspraksis. For å øke kvalitet på samarbeid med arbeidslivet om oppgavesamarbeid er det i 2023 blant annet utarbeidet en trepartsavtale som skal brukes for alle masteroppgaver med ekstern samarbeidspart. Det er også utarbeidet en mal for trepartsamarbeid i digital flyt både på oppgavesamarbeid og praksissamarbeid. Det er gjennomført tverrfakultære arbeidsseminar med bred deltagelse fra fakultet og fellestjenestene. Åtte forbedringstiltak for å jobbe med å øke omfang og kvalitet på arbeidspraksiser er definert. Enkelte av tiltakene vil være aktuelle også for å få til mer samarbeid med arbeidslivet generelt.

UiA Karriereuka er et nyoppstått studentinitiativ organisert av studentene selv med forankring i STA. Den ble gjennomført i 2023. Målet med Karriereuka er å tilby arbeidslivsrelevante arrangementer med tilhørende karrieremesse hvor studentene på tvers av studieretninger får mulighet til å treffe et bredt spekter av virksomheter. I tillegg ble det gjennomført flere arbeidslivsdager i regi av fakultetene både i Grimstad og Kristiansand. Formålet var å bevisstgjøre studentene om studiets relevans gjennom karrierelæring og erfaringsdeling fra UiA alumner.

Praksis

Det er en satsing på å øke antall ikke-rammeplanstyrte studieprogram med praksis, såkalt arbeidspraksis.

I 2023 var det 34 praksisemner (arbeidspraksis) som ble tatt av studenter på 49 (39 i 2022) studieprogram. Ett av disse var lektorutdanningen som i tillegg har rammeplanstyrt praksis.

Antall emner med ikke-rammeplanstyrt praksis fordeler seg på fakultetene som følger:[2]

Fakultet	Emner med ikke-rammeplanstyrt praksis			
	2020	2021	2022	2023
Helse- og idrettsvitenskap	3	3	3	3
Humaniora og pedagogikk	9	10	10	9
Kunsthøgskolen	8	10	10	10
Samfunnsvitenskap	4	4	5	5
Handelshøgskolen ved UiA	1	4	3	3
Teknologi og realfag	1	1	1	4
Sum UiA	26	32	32	34
UiA Totalt	3,0	3,2	3,0	3,1

[1] Ulike varianter av samme studieprogram teller som ett program.

[2] Kilde: Tableau: Emner med praksis (15.04.2024)

System for digital opplasting og forvaltning av avtaler med arbeidslivet, herunder både intensjonsavtaler og samarbeidsavtaler om praksisplasser, er på plass og tatt i bruk i 2023. Formålet er å gi bedre oversikt og bedre samhandling med eksterne aktører og således bidra til å understøtte utviklingsavtalen med KD.

Omfanget av uteksaminerte kandidater med ikke-rammeplanstyrt praksis er fortsatt lite, men tabellen under viser en svak positiv utvikling.

Antall gradsgivende kvalifikasjoner med praksis:[1]

	2019	2020	2021	2022	2023
Kvalifikasjoner med ikke-rammeplanstyrt praksis	119 (4,8 %)	220 (8,5 %)	149 (6,2 %)	297 (10,9 %)	304 (11,5 %)
Kvalifikasjoner med rammeplanstyrt praksis	889 (36,1 %)	891 (34,4 %)	722 (29,9 %)	902 (33,1 %)	873 (33,0 %)
Kvalifikasjoner totalt	2465 (100 %)	2589 (100 %)	2417 (100 %)	2727 (100 %)	2649 (100 %)

[1] Kilde: Tableau: Studenter i praksis – kvalifikasjoner (Fullført grad (Uttak av 2023 tall 15.04.2024)

³⁰ Kilde: Tableau Studiebarometeret hovedindekser

2.10.2 Lære hele livet

Alle fakultet tilbyr etter- og videreutdanningstilbud. Dette er en måte å tilgjengeliggjøre høyere utdanning for livslang læring.

I 2022 ble det igangsatt et strategisk arbeid på hvordan UiA kan møte forventningene i Kompetansereformen - lære hele livet (Meld. St. 14 2019-2020) og øvrige relevante strategier, meldinger og politiske føringer. I 2023 ble det også undertegnet ny utviklingsavtale mellom KD og UiA for perioden 2023-2026. Som i foregående utviklingsavtale er det behov for å satse mer på å øke omfang av EVU-tilbud.

For å lykkes med å øke omfang og kvalitet i EVU-porteføljen på UiA er det innhentet kunnskapsgrunnlag på området. Følgende innsatsområder er vedtatt i universitetets utdanningsutvalg 14. februar 2023: 1 Incentiver, eksempler for å øke internkapasiteten, 2 Organisering/rutiner for å løpende møte eksterne behov, 3 Støttefunksjon/løp for å utvikle gode fleksible(digitale) læringsdesign, 4 Profilering/markedsføring EVU. Arbeidet med disse innsatsområdene har pågått igjennom 2023 med å definere konkrete forbedringstiltak på kort og lang sikt. Fakultetene er involvert gjennom hurtigsprinter, workshoper, høringer og gjennom orienterings- og innspillsrunder i ulike ledermøter.

2.10.3 Nyskapende undervisnings- og vurderingsformer

Det har over tid vært et mål å utvikle nyskapende undervisnings- og vurderingsformer som bidrar til god læring. I 2023 har dette også vært koplet opp mot UiAs arbeid med kunstig intelligens i utdanningene. Skriveroboter som ChatGPT utfordrer særlig hjemmeeksamener og tilsvarende vurderingsformer der studentene arbeider med oppgavene uten tilsyn. To AI-koordinatorer i hver sin 50 % stilling har bistått fakultetene og Avdeling for lærerutdanning i opplæring av vitenskapelig ansatte og generelt i arbeidet med å innarbeide kunnskaper og ferdigheter

om kunstig intelligens i studieprogrammene. Våren 2024 gjennomfører de blant annet seminarer om vurderingsform. Universitetsbiblioteket og UiA PULS har i tillegg hatt opplæringstilbud i form av frittstående kurs eller som del av kurs i universitets- og høgskolepedagogikk omkring temaene chatGPT/KI/ nyskapende undervisnings- og vurderingsformer.

Som del av UiAs Program for utdanningskvalitet er det tildelt midler til en rekke prosjekter som tester nye undervisnings- eller vurderingsformer. Erfaringene fra de ulike prosjektene vil bli formidlet på seminarer, med mål om at flere skal ta i bruk de metodene som utvikles.

UiA har gjennom MatRIC (Senter for fremragende utdanning i matematikk) i flere år arbeidet systematisk med fokus på nyskapende undervisnings- og vurderingsformer i matematikkfagene. Resultatene fra nasjonal eksamen i matematikk for grunnskolelærerstudenter 2023 viste en strykprosent ved UiA som var markant lavere enn landsgjennomsnittet.

2.11 Eksternt finansierte utdanningsprosjekter

2.11.1 Status og endringer i feltet 2023

Ordninger for kvalitet og internasjonalisering ved Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir) har vært den viktigste finansieringskilden for UiAs utdanningsprosjekter de siste årene. I 2023 var det budsjettert ca. 486 millioner kroner til HK-dirs ordninger for kvalitet og internasjonalisering, men kun tre av de planlagte utlysningene ble gjennomført med samlet bevilgning på ca. 256 millioner kroner. En oversikt over tildelinger til sektoren og UiA fra 2021 til 2023 vises nedenfor.

I juni 2023 publiserte Riksrevisjonen en rapport om universitetenes og høyskolenes arbeid med kvalitet i studieprogrammene. Rapporten viste at utviklingsprosjekter støttet av HK-dirs kvalitetsprogrammer har hatt en positiv effekt på utdanningskvaliteten. Konkurransesarenaer anses å ha en kvalitetshevende effekt gjennom tildeling av midler til utviklingstiltak med høyst kvalitet. Den kvalitetshevende effekten gjelder til og med søknader som får avslag; mange av dem inneholder gode, gjennomarbeidede planer for å løfte utdanningskvalitet. Hovedutfordringen med HK-dirs kvalitetsprogrammer har imidlertid vært at resultatene fra utviklingsprosjektene ikke har blitt tilstrekkelig spredd og at midlene er delt ujevnt mellom institusjoner.

I oktober 2023 ble det offentliggjort at regjeringen legger ned flertallet av HK-dirs støtteordninger for kvalitet og internasjonalisering og flytter midler til rammebevilgningen til universitetene og høyskolene. Formålet med omfordelingen er å redusere søknadsbyråkratiet, kompensere for merkostnader for flercampusinstitusjoner, jevnere deling av midler og gi UH-institusjonene muligheten til å bruke midlene på den måten de ønsker. UiAs andel av omfordelingen i 2024 var ca. 21 millioner kroner.

Andre nasjonale finansieringskilder (for eksempel Utdanningsdirektoratet og Helsedirektoratet) samt internasjonale programmer (Nordplus og Erasmus+) lyste ut midler uten vesentlige endringer. UiA sendte i alt 22 søknader om utdanningsprosjekter i 2023, hvorav åtte prosjekter ble finansiert med en summet kontraktsverdi på ca. 20,3 millioner kroner. Dette tilsvarer en suksessrate på 36 %. Selv om kontraktsverdien for innvilgede søknader i 2023 er betydelig redusert fra 2022, har antall søknader holdt seg stabil til tross for økt uforutsigbarhet og reduserte finansieringsmuligheter. Et annet positivt signal er den økte suksessraten fra 23 % (2022) til 36 % (2023).

Internasjonale finansieringskilder Nordplus

UiA sendte inn søknad om midler til to Nordplus-nettverk i 2023, hvorav ett ble innvilget 7 860 EUR. Det innvilgede nettverket, Food Education Network North, koordineres av Fakultet for helse- og idrettsvitenskap og har partnere fra Sverige, Norge, Finland og Estland.

Erasmus+

Fakultet for teknologi og realfag leverte som koordinator en prosjektsøknad om samarbeidspartnerskap (desentralisert tiltak koordinert av HK-dir) sammen med tre universiteter fra Litauen og Italia. Prosjektet med tittelen «Beyond the Classroom: Virtual Reality, Augmented Reality and Haptics for Enhanced Surgical Training and Education» ble tildelt 250 000 euro (ca. 2,9M kroner, beløpet deles med prosjektpartnere).

Videre er UiA partner i tre prosjekter som ble innvilget i 2023: i to samarbeidspartnerskap koordinert av IMC University of Applied Sciences in Krems (Østerrike) og av Universitetet i Oslo og Circle U -universitetsalliansen, samt i et kapasitetsbyggingsprosjekt i fag- og yrkesopplæring koordinert av National Laboratory for Civil Engineering, Portugal.

HK-dir (ordninger for kvalitet og internasjonalisering)

UiA søkte om midler fra alle tre ordninger for kvalitet og internasjonalisering som HK-dir lyste ut i 2023 (se tabell nedenfor). Det ble sendt 14 søknader til ordningen for fleksibel og desentralisert utdanning og én søknad til program for økt studentmobilitet. Totalt søkt støtte var ca. 50,1 millioner kroner. UiA fikk innvilget to prosjekter fra ordningen for fleksibel og desentralisert utdanning (fra Fakultetet for samfunnsvitenskap og Avdeling for lærerutdanning, summet verdi på 3,85 millioner kroner) og ett prosjekt for økt studentmobilitet «Mobilisering for mobilitet i BLU» med kontraktsverdi av 3 millioner kroner. I tillegg sendte UiA inn en nominasjon til HK-dirs utdanningskvalitetspris 2023, men den fikk avslag. (Nominasjon til utdanningskvalitetsprisen er ekskludert fra tabelloversikt, fordi den også er ekskludert fra HK-dirs egen prosjektdatabase som en belønningsordning.)

HK-dirs ordninger for kvalitet og internasjonalisering: UiAs andel av tildelingene til hele sektoren						
År	Antall innvilgede HK-dir-prosjekter total	Tildelinger fra HK-dir total, NOK	Antall innvilgede prosjekter UiA	Tildeling UiA, NOK	UiAs %-andel av HK-dir tildelinger (beløp)	UiAs %-andel av alle innvilgede prosjekt-søknader
2021	153	589 662 902	9	28 077 587	4,7	5,9
2022	169	537 934 527	5	47 227 000	8,8	2,9
2023	85	255 856 547	3	6 835 000	2,7	3,5
Total	407	1 383 453 976	17	82 139 587	5,9	4,2

UiAs innleverte og innvilgede søknader 2021-2023 til Hk-dirs ordninger for kvalitet og internasjonalisering ³¹						
År	Antall innleverte søknader	Søkt beløp, NOK	Antall innvilgede prosjekter	Tildeling, NOK	% av søkt beløp (finansiell suksessrate)	Tilslags-% av innsendte søknader (suksessrate)
2021	26		9	28 077 587		35
2022	19	110 794 341	5	47 227 000	43	26
2023	15	50 542 825	3	6 835 000	14	20
Total	60		17	82 139 587		28

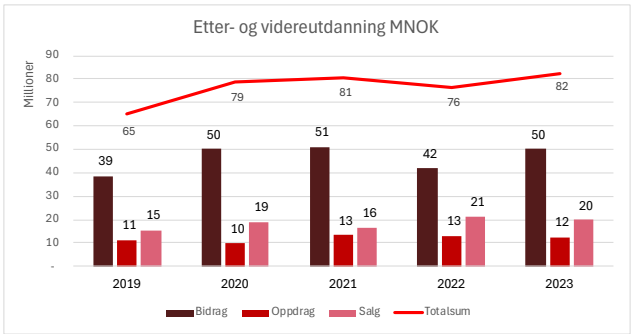
³¹ Kilder: HK-dirs prosjektkatalog, UiAs (forsknings)prosjektdatabase, UFM 2021 og UFM 2022.

2.11.2 Eksternfinansiert etter- og videreutdanning

Nedleggelse av HK-dirs ordninger for kvalitet og internasjonalisering påvirker ikke HK-dirs støtteordninger for etter- og videreutdanning. Fakultet for teknologi og realfag søkte midler fra HK-dirs bransjeprograms utlysning 2023 og fikk bevilget 5,1 millioner kroner for «Flexible Learning for Offshore Wind (FLOW)», en pakke med 30 studiepoeng bestående av 12 korte og fleksible moduler. I tillegg ble Fakultet for humaniora og pedagogikk bevilget 950 000 kroner for videreutdanningstilbud i norsk som andrespråk for lærere som underviser voksne innvandrere.

En betydelig andel av UiAs EVU-virksomhet er finansiert gjennom Utdanningsdirektoratet (Udir). UiA har ni gyldige kontrakter med Udir for å levere videreutdanningstilbud i barnehage- og skolesektoren. Totalt ble det fakturert 25 millioner kroner fra Udir i 2023, noe som er en nedgang fra 2021 (33,5 MNOK) og 2022 (27,1 MNOK).

Figur 1.10: Etter- og videreutdanning i MNOK

2.12 Læringsmiljø

Arbeidet med studentenes læringsmiljø omfatter fem ulike aspekter: organisatorisk, fysisk, pedagogisk, psykososialt og digitalt læringsmiljø.

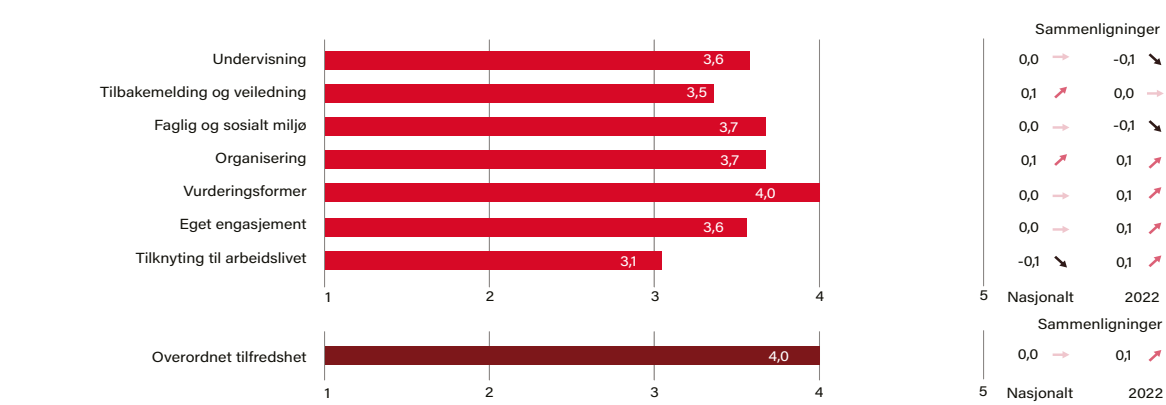
Studiestart 2023 var tilbake til normalen og ble gjennomført med en vellykket form ved hjelp av godt internt og eksternt samarbeid. Det var 800 faddere fordelt på Kristiansand og Grimstad, og de aller fleste studentene fikk dermed faddere. Det ble gjennomført ulike arrangementer i regi av fellesadministrasjonen, fakultetene og SiA. Nytt av året var BARE studenthus i Kristiansand. Studentene var stort sett fornøyd, og nevner blant annet arrangementer i regi av fakultetet, arrangementer med faddergruppen og oppstartsmøte som viktige tiltak for

en god studiestart. Studentene gir tilbakemeldinger på at informasjonen oppleves overveldende og at nettsiden er vanskelig tilgjengelig. I tillegg ønsker studentene flere arrangementer på dagtid og flere alkoholfrie arrangement. Tilbakemeldingene tas med i arbeidet mot studiestart 2024.

Studenttrivselsprosjektet er et treårig samarbeidsprosjekt mellom Kristiansand kommune, Grimstad kommune, Universitetet i Agder (UiA), Studentsamskipnaden i Agder, Agder fylkeskommune og studentdemokratiene. Prosjektet inkluderer også næringslivet, kommunenes studentråd, høyskolene og fagskolen i Agder. Formålet er å skape økt studenttrivsel som igjen vil føre til at flere studenter på Agder trives og velger å bli i regionen etter endt studium. Prosjektet skal foreslå og teste ut aktiviteter for økt trivsel og tilhørighet til regionen og gi samarbeidspartnerne kunnskap om innhold, form, omfang og ambisjoner for et varig samarbeid. Prosjektet varer fra juni 2023 til mai 2026. Engasjer deg!-dagene ble gjennomført for å øke fokus på viktigheten av studentenes engasjement, både i studiene og i livet rundt studiene. Undersøkelser som SHoT (Studentenes helse- og trivselsundersøkelse) og Studiebarometeret viser en økning i antallet studenter som føler seg ensomme, samt at motivasjonen for studiene er synkende. Det er viktig å ivareta og hegne om engasjement slik at ordningene som finnes for studentene av studentene fortsatt skal være bærekraftige. Engasjer deg!-dagene ble gjennomført 8. mars i Kristiansand og 9. mars i Grimstad. Det var 31 ulike stands i Kristiansand og 16 i Grimstad. Deltakerne var en blanding av UiA-tilbud, linjeforeninger og studentaktiviteter. Tilbakemeldingene fra deltakere og de som var innom var at dette var et ønsket arrangement. Synliggjøring av hva som finnes av ulike tilbud er et viktig tiltak for å øke studentenes engasjement. Det ble i løpet av høsten 2023 igangsatt et arbeid som omhandler tiltak for å forebygge seksuell trakassering og uønsket atferd blant studentene. Noen av tiltakene som er igangsatt er blant annet opplysningsmaterieell rettet mot studentene, tematikken tas inn i opplæringen av faddere og mentorer og det arbeides med å utvikle korte holdningsskapende og opplysende videoer som skal brukes i ulike sammenhenger med studentene.

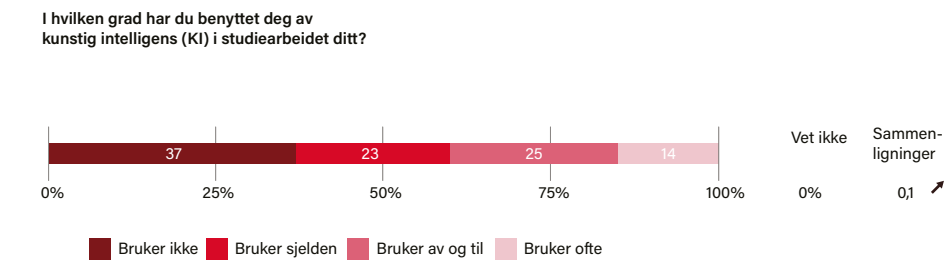
Studiebarometeret tar for seg ulike deler av studiekvalitet ved programmet studentene går på. I tillegg inngår det spørsmål knyttet til engasjement, motivasjon og tidsbruk. Studentene ved UiA er generelt godt fornøyd med sitt studieprogram, med en liten oppgang i overordnet tilfredshet på 0,1 fra året før. Det gir en delt tredjeplass blant universitetene. Se figur.

Studenttilfredshet ved UiA 2023

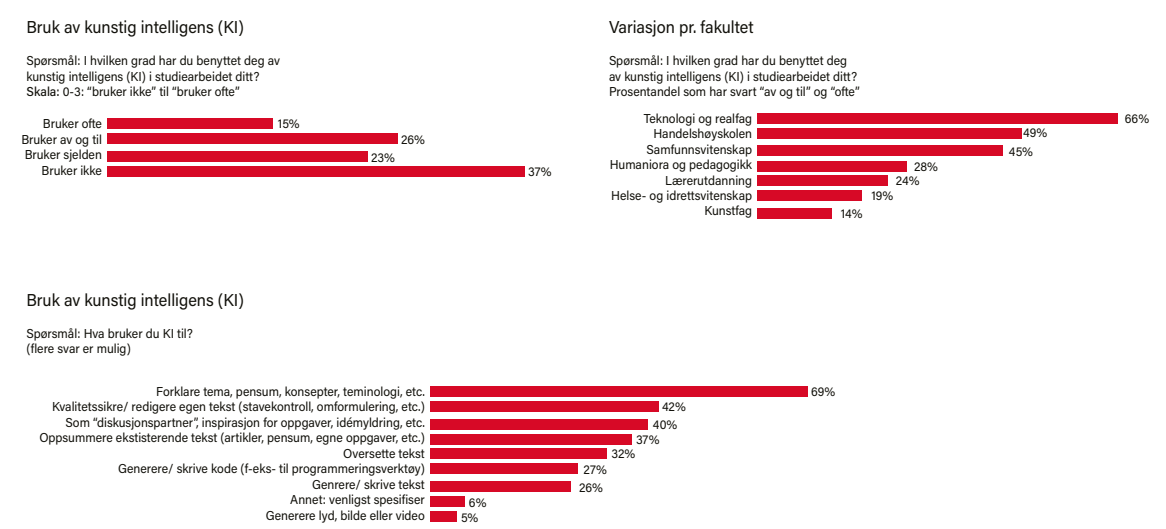
Figur 1.11: Studenttilfredshet ved UiA 2023

I 2023 var det nye spørsmål knyttet til bruk av kunstig intelligens i studiearbeidet og hva studentene bruker KI til.

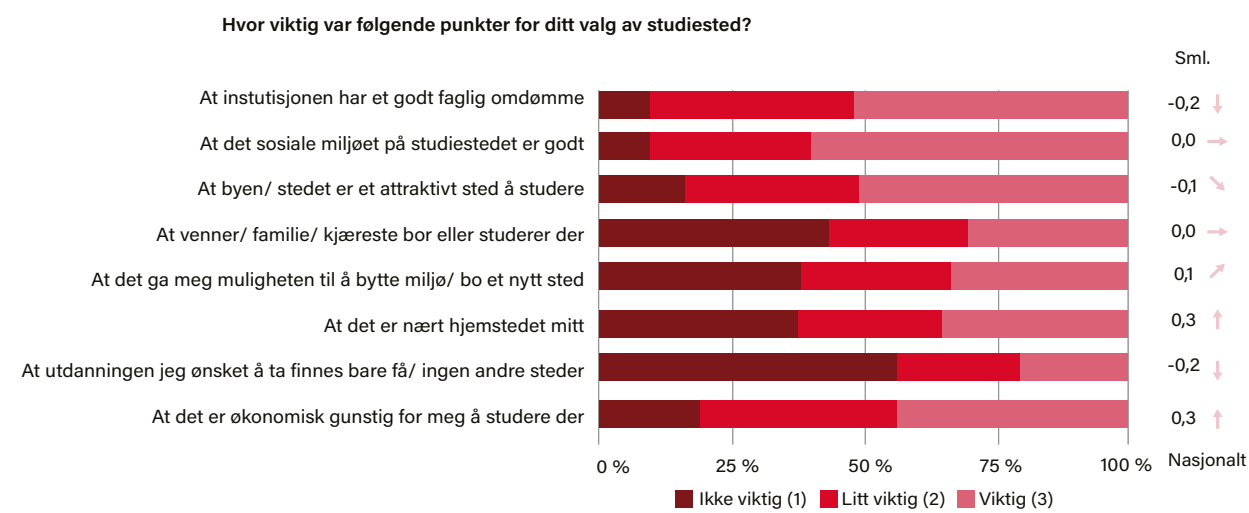
Figur 1.12: Omfang bruk av kunstig Intelligens i studiearbeidet

Under vises UIA- studentenes svar på hvor mye og ofte de bruker KI, hva de benytter det til i studiearbeidet og fordelingen på fakultetene.

Figur 1.13: Omfang bruk av Kunstig Intelligens, variasjon pr. fakultet og type bruk

Det var også lagt til nye spørsmål om hva som er viktig for valg av studiested for å få innsikt i hva studentene nasjonalt prioriterer når de skal bestemme seg for hvor de vil studere.

Figur 1.14: Oversikt over hva studenter mener er viktig for valg av studiested

I Kristiansand svarte studentene at de valgte studiestedet på grunn av det sosiale miljøet (62%) og at studiestedet er attraktivt (59 %). I Grimstad svarte studentene at de valgte studiested på grunn av det sosiale miljøet (57 %) og fordi institusjonen har et godt faglig omdømme (54 %).

Førstesemesterprogrammet

Universitetsstyret har vedtatt at alle gradsgivende studieprogram skal ha førstesemestertiltak innen studiestart 2026.

For å koordinere arbeidet med innføring av førstesemesterprogram er det på institusjonsnivå opprettet et førstesemesterteam. Teamet består av representanter fra fakultetene, Avdeling for lærerutdanning og fellestjenestene. Formålet med arbeidet i teamet er å sikre at styrevedtaket blir gjennomført gjennom å dele informasjon og erfaringer, støtte og legge til rette for å fremme førstesemesterprogram ved UiA, dele og koordinere for å sikre en enhetlig forståelse samtidig som autonomien ved fakultetene og Avdeling for lærerutdanning blir ivarettatt.

Samtlige fakulteter og Avdeling for lærerutdanning har oppstartsseminarer ved så å si alle program. Det samme gjelder informasjonsmøter/oppstartsmøter. For de som har mentorer, har disse også mentormøter i løpet av den første uka etter studiestart. Det er flere som involverer linjeforeningene og har gode erfaringer med det. I studiestartuken avholdes det drop-in-kurs i bruk av digitale verktøy. Her samarbeides det med IT-avdelingen.

Kurstilbudene knyttet til førstesemesterprogrammet ved UiA er i hovedsak fra fellestjenestene, tilbudt ved UiA PULS ved Skrivestua eller IT-avdelingen. SiA Helse har også flere kurs som inngår i førstesemesterprogrammet. Det tilbys i tillegg kurs på noen av fakultetene og ved Avdeling for lærerutdanning. Disse er tilpasset og knyttet nærmere opp mot studieprogrammene. UiA PULS ved Skrivestua arrangerte til sammen 30 Bli student-kurs i løpet av de to første ukene av høstsemesteret 2023 (hvorav tre foregikk på engelsk). Kursene var et tilbud til alle fakultetene og Avdeling for lærerutdanning og ble gitt på begge campusene. Omtrent 600 studenter deltok på kursene.

Ved UiA er det to forskjellige opplæringsprogram som tilbys studentmentorene: TFL129 Innføringsemne for studentmentorer (5 studiepoeng) ved Fakultet for teknologi og realfag og Studentmentorprogrammet ved UiA PULS. Programmene er ikke identiske, men begge kvalifiserer de som fullfører til å jobbe som studentmentorer.

Universell utforming

Det har vært større oppmerksomhet rundt universell utforming av det digitale og det fysiske læringsmiljøet det siste året. Det har samtidig kommet spørsmål fra studentene om universell utforming også av det organisatoriske, pedagogiske og psykososiale læringsmiljøet.

Digital universell utforming

Arbeid med publisering og oppdatering av tilgjengelighetserklæringer for UiAs nettportal uia.no og digitale løsninger rettet mot studenter har vært vektlagt. Blant annet ble verktøyet Anthology Ally innlemmet i Canvas for å hjelpe undervisere til å utforme undervisningsmaterieill tilgjengelig for alle i henhold til Web Content Accessibility Guidelines (WCAG) 2.1.

Fysisk universell utforming

Det er gjennomført ulike samarbeidsprosjekter for å bedre utformingen av fysiske omgivelser og ivaretaking av studenters helse, sikkerhet og kvalitet i undervisningen. Det er fortsatt vektlegging av at universell utforming bør ha forrang i universitetets hovedløsninger.

Organisatorisk universell utforming

Ledelse, avdelinger og institutter deltok på, eller ble invitert til, informasjons- og opplæringsmøter om universell utforming. Innspill om universell utforming av tilbakemeldingssystem, studiestruktur og systemer ble tatt til følge, blant annet i Læringsmiljøutvalget.

Pedagogisk universell utforming

Universelt utformede læringsformer (Universal Design for Learning) og inkluderende undervisning har gjennom UiA PULS hatt større oppmerksomhet enn foregående år.

Psykososial universell utforming

Økt samarbeid med SiA Helse, SiA Studentliv og Studentorganisasjonen i Agder har styrket det universelt utformede psykososiale læringsmiljøet. UiA har deltatt i utforming av veileder for universell utforming av psykososialt læringsmiljø i samarbeid med Kompetansenettverket for studenters suksess i høyere utdanning.

Tilrettelegging

Det er et godt samarbeid med fakultetene, gjennom saksdrøfting, kollegaveiledning og samarbeid om tilrettelegging for studenter.

Endret ansvarfordeling mellom fakultetene/Avdeling for lærerutdanning og Tilretteleggingskontoret er iverksatt. Fakultetene har hovedansvar for tilrettelegging av undervisning og læremidler, mens Tilretteleggingskontoret har hovedansvar for fysisk tilrettelegging og spesialpedagogiske læremidler.

Som en følge av denne endringen har Tilretteleggingskontoret tilbudt intern opplæring til fakultetene. Det er fortsatt behov for opplæring for å sikre felles praksis og rutiner. Arbeidet med en digital flyt for søknader om tilrettelegging er forsinket.

Det kom 915 henvendelser om tilrettelegging til Tilretteleggingskontoret i 2023, mot 1638 henvendelser i 2022. Nedgangen skyldes primært at fakultetene får de fleste henvendelsene om undervisning og læremidler i henhold til bestemmelser i Forskrift om studier og eksamen ved UiA. Tilretteleggingskontoret har ikke hatt mulighet til å føre logg over henvendelser til fakultetene i 2023, men vil kunne ha god oversikt over aktivitet og utvikling på fakultetene når ny digital løsning er ferdigstilt.

Antall mentortilsagn gjennom NAV er så å si uendret i 2023 med 75 tilsagn mot 78 året før. Det ble innført nye rutiner rundt mentorordningen, og samhandlingen med NAV fungerer godt.

2.13 Nasjonale evalueringer og tilsyn

NOKUT har de senere årene viet lærerutdanningene stor oppmerksomhet. Som et universitet med en omfattende lærerutdanningsportefølje, berøres UiA i stor grad av dette. Etter at NOKUT i 2022 ferdigstilte evalueringen av lektorutdanning for trinn 8-13, har UiA arbeidet med oppfølgingen av denne. UiA vil gi sin tilbakemelding til NOKUT i løpet av juni 2024.

NOKUT har også gjennomført en karlegging av viktige sider ved kvalitetstilstanden ved praktisk-pedagogisk utdanning (PPU). Kartlegging av praktisk-pedagogisk utdanning i Norge: Hovedrapport ble publisert i august 2023. Til grunn for rapporten ligger et kunnskapsgrunnlag innhentet gjennom spørreundersøkelser til ulike grupper. Rapporten omtaler i liten grad de ulike institusjonene som tilbyr praktisk-pedagogisk utdanning, men UiA vil benytte rapporten som grunnlag for videreutvikling av eget PPU-tilbud.

Ettersom PPU ved UiA er organisert parallelt med lektorutdanningen, omtales utdanningen på et par punkter i kommende tilbakemelding om lektorutdanningen til NOKUT. Når NOKUT angående lektorutdanningen anbefaler å se nærmere på det som fremstår som noe uheldige strukturer i studiemodellen, herunder muligens også samkjøring av undervisning mellom lektorutdanning og PPU, er det UiAs vurdering at denne samkjøringen anses å ha større fordeler enn ulemper.

I perioden høst 2022-høst 2024 gjennomfører NOKUT evaluering av grunnskolelærerutdanningene. Formålet er å frembringe kunnskap om kvalitet i utdanningene og bidra til kvalitetsutvikling. Våren 2023 gjennomførte alle institusjonene som tilbyr grunnskolelærerutdanning

en selvevaluering. Denne skulle bidra til evalueringens kunnskapsgrunnlag og legge til rette for refleksjoner rundt styrker, utfordringer og utviklingsmuligheter. Studenter, kandidater, praksiskoordinatorer og praksislærere, programansvarlige og annen ledelse, fagansatte og administrativt ansatte er grupper som alle var involvert i selvevalueringen.

Riksrevisjonen gjennomførte i 2022-2023 en undersøkelse om universitetenes og høyskolenes arbeid med å videreutvikle kvaliteten i studieprogrammene. Rapporten ble lagt fram i juni 2023 og konkluderer blant annet med følgende utfordringer:

- Det er ikke tilfredsstillende at en stor andel studenter fortsatt ikke gjennomfører på normert tid
- Det settes ikke av nok tid i arbeidsplaner til utviklingsarbeid og legges ikke godt nok til rette for kollektivt kvalitetsarbeid i fagmiljøene
- Det er behov for å videreutvikle kvaliteten i mange studieprogram, blant annet når det gjelder tilbakemeldinger og vurderingsformer
- Kvalitetsprogrammene stimulerer i avgrensa grad til kvalitetsutvikling hos andre enn prosjektene som får støtte

2.14 Oppfølging av fjorårets hovedutfordringer

- Øke rekrutteringen av studenter til campusstudiene: Utfordringen er fulgt opp blant annet gjennom målrettet arbeid med studentrekruttering. Søker tall har også sammenheng med studieporteføljen, og erfaring viser at fleksible studietilbud tiltrekker seg mange søkere. UiA har foreløpig få slike tilbud, og en viktig oppgave framover vil være å etablere flere fleksible studier som vil være tilgjengelig for flere målgrupper enn de som søker seg til campusstudiene.

- Gjøre flere studietilbud – både ordinære studier og EVU – tilgjengelig for nye målgrupper ved å etablere flere deltidsstudier og nett- og/eller samlingsbaserte studier: Oppfølging: Se foregående punkt. Det er i tillegg satt i gang arbeid med en langsiktig plan for fleksibel og distriktsvennlig utdanning som vil bli forelagt styret i løpet av høsten 2024.
- Opprettholde et godt læringsmiljø både på campusstudiene og i nettbaserte studietilbud, blant annet ved hjelp av studentaktive lærings- og vurderingsformer: Det er planlagt å utarbeide en handlingsplan for læringsmiljø. Utviklingen i retning av flere nettbaserte studietilbud krever økt oppmerksomhet om læringsmiljøet i slike studietilbud. I videre arbeid med å utvikle UiAs digitale campus vil dette være et viktig element.
- Dimensjonere og omstille studieporteføljen i tråd med politiske føringer og endrede behov i samfunnet: Utvikling av studieporteføljen er et løpende arbeid. Blant annet Utsynsmeldingen gir føringer for institusjonenes prioriteringer framover. Det forventes samtidig strammere økonomi. Nye studietilbud vil som hovedregel måtte prioriteres gjennom omdisponering.
- Innarbeide kunnskap om, og bruk av, kunstig intelligens i studiene der dette er relevant: Det har vært gjennomført flere seminarer om kunstig intelligens, både felles og fakultetsvis. Høsten 2023 ble det tilsatt to personer - AI-koordinatorer - i hver sin 50 % stilling, med hovedoppgave å støtte fakultetene og lærerutdanningene i arbeidet med AI i utdanningene. Det er utarbeidet to emner à 2,5 studiepoeng som har vært åpne for alle UiA-studenter. Emnene er tilbudt H-23 og V-24. Våren -24 var emnene også åpne for ansatte og eksterne deltakere.
- Styrke tilknytningen til arbeidslivet i studiene: Dette er ett av målene i utviklingsavtalen med KD 2023-2026. Det har i to år pågått et prosjekt med mål om styrket arbeidslivsrelevans. Sluttrapport med anbefalinger til videre arbeid vil bli forelagt styret i juni 2024.

3. Forskerutdanning

3.1 Oversikt over egne program og spesialiseringer

Det har i 2023 ikke vært noen endring i antall programmer. Ved Fakultet for helse- og idrettsvitenskap er det opprett fire nye spesialiseringer. Tidligere har det vært organisert i én spesialisering, helse- og idrettsvitenskap.

Ph.d.-program og spesialiseringer ved UiA i 2023
Ph.d.-program i helse- og idrettsvitenskap
Spesialisering i helse- og sykepleievitenskap
Spesialisering i psykososial helse
Spesialisering i folkehelse
Spesialisering i idrettsvitenskap og kroppsøving
Ph.d.-program i humaniora og pedagogikk
Spesialisering i litteraturvitenskap
Spesialisering i religion, etikk, historie og samfunn
Spesialisering i språkvitenskap
Spesialisering i pedagogikk
Ph.d.-program i kunstnerisk utviklingsarbeid
Ph.d.-program i kunsthøgskolen
Spesialisering i utøvende rytmisk musikk
Spesialisering i kunst i kontekst
Ph.d.-program i teknologi og realfag
Spesialisering i ingeniørvitenskap
Spesialisering i IKT
Spesialisering i matematikk
Spesialisering i naturvitenskap
Ph.d.-program i samfunnsvitenskap
Spesialisering i informasjonssystemer
Spesialisering i offentlig administrasjon
Spesialisering i global utvikling og planlegging
Spesialisering i sosiologi og sosialt arbeid
Ph.d.-program ved Handelshøgskolen
Spesialisering i International Business

3.2 Reakkreditering av ph.d.-program

Ph.d.-programmet i helse- og idrettsvitenskap har blitt reakkreditert i 2023.

3.3 Ph.d.-kandidater ved UiA

UiA hadde våren 2023 totalt 410 ph.d.-avtaler. Antall ph.d.-avtaler ved UiA har økt hvert år siden 2008, og særlig sterkt fra 2017. I 2022 er antall avtaler på om lag samme nivå som i 2021. Kjønnfordelingen blant ph.d.-kandidatene ved UiA er balansert med 51 % kvinner.

Ph.d.-avtaler ved UiA ³²			
	2021	2022	2023
Fakultet for helse- og idrettsvitenskap	65	70	70
Fakultet for humaniora og pedagogikk	60	55	75
Fakultet for kunsthøgskolen	40	40	40
Fakultet for teknologi og realfag	130	130	140
Fakultet for samfunnsvitenskap	55	50	50
Handelshøgskolen	50	60	55
Sum	405	410	430
Vekst	4,1 %	1,23 %	4,88 %

I et tiårsperspektiv, fra 2012 til 2023, har UiA hatt nesten en tredobling av antall ph.d.-kandidater, fra 140 til 430. Den store veksten i antall ph.d.-kandidater ved UiA over flere år aktualiserer behovet for å videreutvikle og sikre tilstrekkelig kapasitet for strukturert opplæring av ph.d.-veiledere samt å utvikle gode rammer rundt kandidatene og å videreutvikle kvaliteten i forskeropplæringen. Kvalitetsrapportene fra fakultetene viser at dette arbeidet er prioritert og har høy oppmerksomhet ved samtlige fakulteter.

³² Kilde: DBH. Tall per vårsemesteret 2022. Tallene er avrundet til nærmeste 5.

3.3.1 Finansiering av stipendiatstillinger ved UiA

Størstedelen av stipendiatstillingene ved UiA finansieres over egen budsjetttramme, såkalte bevilgningsfinansierte rekrutteringsstillinger. Av figur 3.1 nedenfor framgår utviklingen i stipendiatstillinger ved UiA de fire siste årene fordelt etter finansieringstype og totalt. Det skilles mellom tre finansieringskategorier: egenfinansierte stillinger, forskningsrådsfinansierte stillinger og stillinger finansiert fra andre eksterne kilder.

Stipendiatstillinger ved UiA etter finansieringstype, 2019-2023 ³³					
	2019	2020	2021	2022	2023
Egen finansiert	240	285	295	280	290
Annen ekstern	80	70	80	85	95
NFR	25	30	30	45	45
Sum	345	385	405	410	430

3.3.2 Nærings ph.d. og Offentlig sektor ph.d.

Én måte å øke forskningsrådsfinansierte stipendiatstillinger på, og som samtidig bidrar til å øke UiAs samarbeid med næringslivet og offentlig sektor, er gjennom ordningene Nærings ph.d. og Offentlig sektor ph.d. Ordningene er rettighetsbaserte, noe som innebærer at alle søknader som oppfyller kravene i ordningene innvilges gitt tilgjengelige budsjettmidler. På den ene siden gir dette gode muligheter for økt antall forskningsrådsfinansierte stipendiater ved UiA, men samtidig begrenses disse mulighetene av relativt begrensede budsjetttrammer for ordningene.

I tabellen nedenfor framgår antall nye stipendiatstillinger per år innenfor disse to ordningene og hvor UiA er gradsgivende institusjon. UiA har pr. januar 2023 til sammen 31 aktive ph.d.-prosjekter innenfor ordningene (13 næring og 18 offentlig).

Nye nærings- og offentlig sektor ph.d.-stipendiatstillinger ved UiA ³⁴			
Nærings ph.d.			
	2021	2022	2023
	3	3	2
Offentlig sektor ph.d.			
	5	4	1
Totalt	8	7	3

3.4 Uteksaminerte kandidater

3.4.1 Totalt antall uteksaminerte kandidater

Uteksaminerte ph.d.-kandidater ved UiA ³⁵			
	2021	2022	2023
Fakultet for helse- og idrettsvitenskap	5	9	6
Fakultet for humaniora og pedagogikk	5	4	10
Fakultet for kunstfag	3	4	5
Fakultet for teknologi og realfag	12	15	25
Fakultet for samfunnsvitenskap	7	5	4
Handelshøyskolen	12	6	8
Totalt	44	43	58

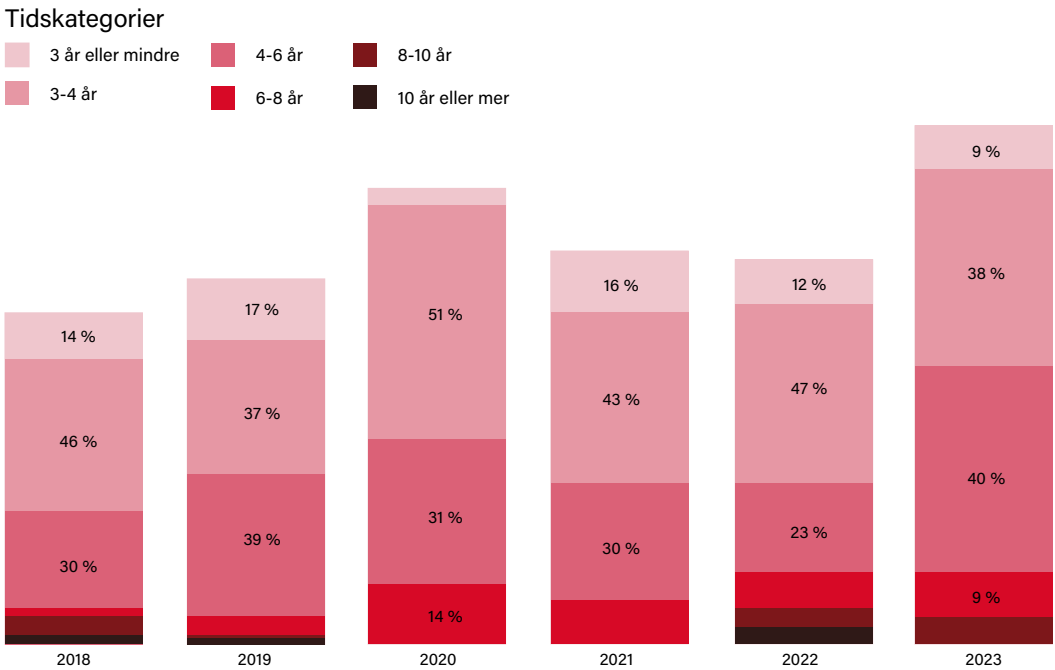
Antall uteksaminerte kandidater økte stort fra 2022-23. I lys av det totale antallet ph.d.-kandidater ved UiA er det rimelig å forvente en større vekst i antall uteksaminerte ph.d.-kandidater ved UiA i årene fremover.

3.4.2 Gjennomføringsgrad og tidsbruk for uteksaminerte ph.d.-kandidater

Gjennomføringsgraden for ph.d.-kandidater måles i UH-sektoren ved å se på andelen ph.d.-kandidater som har fullført seks år etter opptak på ph.d.-program. UiAs resultater innenfor dette målet vises i tabellen nedenfor. UiA har fra 2022 til 2023 en nedgang på ti prosentpoeng og et resultat klart under sektorgjennomsnittet. Det relativt svake resultatet kan til dels forklares med at større fakulteter som vanligvis har gode resultater innen dette målet har et betydelig svakere resultat i 2023.

Andel uteksaminerte kandidater tatt opp på doktorgradsprogram seks år tidligere ved UiA ³⁶					
	2020	2021	2022	2023	Snitt UH-sektoren 2023
Andel i prosent	66 %	79 %	65 %	55%	66 %

I figuren nedenfor vises tidsbruk for uteksaminerte kandidater for de siste seks årene, fordelt på det enkelte år og bestemte tidskategorier. Måling av tidsbruk på denne måten nyanserer bildet betraktelig. Figuren viser bl.a. at nesten 90% av de 58 uteksaminerte ph.d.-kandidatene i 2023 brukte 6 år eller mindre på å fullføre sin doktorgrad.

Figur 3.1: Antall uteksaminerte ph.d.-kandidater 2018-2023 fordelt på kategorier for tidsbruk. Kilde: STAR/Tableau

³³ Kilde: DBH. Tall per vårsemesteret 2022. Tallene er avrundet til nærmeste 5.

³⁴ Kilde: Norges forskningsråd

³⁵ Kilde: DBH

³⁶ Kilde: DBH

4. Forskning og innovasjon

4.1 Vitenskapelig publisering

I 2023 ble det produsert 1163 publiseringspoeng (DBH-poeng) ved UiA. Tilsvarende tall for 2021 og 2022 var henholdsvis 1159 og 1129. Sammenliknet med 2022 har publiseringspoengene i 2023 hatt en liten økning på 3 %. Dette reflekterer en generell stabilisering i universitets- og høyskolesektoren, hvor publiseringstendensene er tilbake der de var før pandemien.

I 2023 hadde UiA en nivå 2-andel på 18,13 %. Tilsvarende tall for 2021 og 2022 er henholdsvis 18,6 % og 18,25 %. Dette er forfatterandeler. Som eksempel vil en publikasjon med to forfattere, hvorav den ene krediterer to institusjoner, ha tre forfatterandeler. UiA ligger stabilt på publiseringspoeng på nivå 2 med lite endring. Andelen av publikasjonspoeng på nivå 2 er på 40,4 %. Tilsvarende tall for 2021 er på 40,9 %.

UiAs andel av samlede vitenskapelige publikasjoner i Norge er på 3,9 % i 2023. Tilsvarende tall for 2022 var 4 %. Nedenfor vises utviklingen for de siste tre årene innen publiseringspoeng og forfatterandeler på nivå 2:

Publiseringspoeng og forfatterandeler på nivå 2 for UiA, 2021-2023			
Publiseringspoeng	1159,31	1129,32	1163,01
Forfatterandeler nivå 2 (%)	18,60	18,25	18,13

Ser man på gjennomsnittlig antall publiseringspoeng per årsverk innen undervisning, forskning og formidling (UFF), som vist i tabellen nedenfor, har UiA en positiv utvikling det siste året, og et snitt over både hele UH-sektoren og universitetene. Blant de ti universitetene har UiA fjerde høyest resultat når det kommer til publiseringspoeng per UFF-årsverk.

Publiseringspoeng per årsverk innen undervisning, forskning og formidling (UFF), 2021-2023

Poeng per UFF	2021	2022	2023
UiA	1,23	1,19	1,25
Universitetene	1,38	1,25	1,24
UH-sektoren	1,26	1,15	1,15

4.2 Eksternt finansiert virksomhet

4.2.1 Norges forskningsråd

Forskningsrådets utlysninger i 2023³⁷
I løpet av 2023 har Forskningsrådet lyst ut mer enn 4,5 mrd. kroner i midler, inkludert mer enn 1,1 mrd. kroner til både Forskerprosjekt og Kompetanse- og samarbeidsprosjekt (KSP), prosjekttyper som er svært aktuelle UiA. Det er også lyst ut ca. 1,8 mrd. kroner til Innovasjonsprosjekt, som også er aktuelt for UiA å delta på, men da først og fremst som samarbeidspartner. For hvert prosjekt som Forskningsrådet har innvilget er ca. fire søknader blitt avvist. Det gir en suksessrate på 20 %.

Innenfor typen Forskerprosjekt, er suksessrate lavest for banebrytende forskning (FRIPRO) for unge talenter, der 1 av 10 søknader blir innvilget. For tematiske forskerprosjekt for fornyelse er suksessraten 1 av 4 søknader.

Innenfor KSP er suksessraten høyest for varianten Kompetansebyggende prosjekt for næringslivet, med 43 %, og Samarbeidsprosjekt for å møte utfordringer i samfunn og næringsliv, med 1 av 5.

Når det gjelder Innovasjonsprosjekt er suksessraten høyest for varianten Demonstrasjonsprosjekt i næringslivet og Innovasjonsprosjekt i næringslivet, med 30 %, mens Pilot Helse har lavest suksessrate, med 1 av 10.

UiAs søknadsaktivitet i 2023
UiA har sendt inn søknader på 25 prosjekter med samlet budsjett på inntekt fra Forskningsrådet på 190 mill. kroner. Dette inkluderer bare søknader hvor UiA er koordinator/prosjektleder. I tabellen nedenfor er søknadsaktiviteten for 2023 oppsummert og kategorisert etter søknads-/prosjekttype. Tabellen inkluderer bare prosjekter hvor UiA er prosjektleder/koordinator.

UiAs søknadsaktivitet til Forskningsrådet for 2023 som prosjektleder			
Type	Antall søknader	Omsøkt beløp (mill. kr.)	Omsøkt beløp per søknad (mill. kr.)
Forskerprosjekt	7	64,8	9,3
Kompetanse- og samarbeidsprosjekt	4	53,1	13,3
Forskningsinfrastruktur	3	27,4	9,1
Forskningssenter	1	30	30
Internasjonale utlysninger	1	3,4	3,4
Kommersialiseringsprosjekt	5	2,4	0,5
Koordinerings- og støtteaktivitet	3	7,9	2,6
Arrangementsstøtte fra Finansmarkedsfondet	1	0,5	0,5
Totalt 2023	25	189,6	7,6

Dette inkluderer små og store prosjekter. Dersom man bare inkluderer prosjekter med budsjett på over 1 mill. kroner har UiA sendt inn 17 søknader med et samlet budsjett på ca. 186 mill. kroner, som tilsvarer et budsjett per søknad på nesten 11 mill. kroner.

I avsnittene nedenfor gis det en nærmere redegjørelse for UiAs søknadsaktivitet overfor Forskningsrådet per

prosjekttype, og inkluderer søknader med et budsjett på over 1 mill. kroner hvor UiA både er koordinator og partner.

Forskerprosjekt: syv søknader med et samlet budsjett på ca. 65 mill. kroner
Forskerprosjektene formål er å fremme fornyelse og utvikling i forskningen innenfor alle fag og tematiske områder. Den fakultetsvise hovedtilhørigheten er

³⁷ Aktuelle utlysninger - søk om midler fra Forskningsrådet (forskningsradet.no)

spredt for de innsendte søknadene, med søknad(er) fra Fakultet for teknologi og realfag, Fakultet for helse og idrettsvitenskap, Fakultet for samfunnsvitenskap og Fakultet for humaniora og pedagogikk. Tre av søknadene var til tematisk forskerprosjekt for fornyelse og fire var til banebrytende forskning for unge forskertalenter.

Kompetanse- og samarbeidsprosjekt (KSP): fire koordinatorsøknader med et samlet budsjett på ca. 53 mill. kroner
Formålet for KSP er å utvikle ny kunnskap og bygge kompetanse og kompetansemiljøer som samfunnet eller næringslivet trenger for å møte viktige samfunnsutfordringer. De fire søknadene har sin hovedtilhørighet på tre ulike fakulteter på UiA; Fakultet for teknologi og realfag, Fakultet for samfunnsvitenskap og Fakultet for humaniora og pedagogikk

Infrastruktur: tre koordinatorsøknader med et samlet budsjett på ca. 27 mill. kroner
Formålet for infrastruktur er å fremme og styrke infrastruktur som bidrar til nyskapende forskning og utvikling. Som langsiktige investeringer har investeringer i forskningsinfrastruktur strategisk betydning for UiA. UiA koordinerer ett hovedprosjekt til utlysningen 2023, som er en søknad om forlengelse av Motion Lab-prosjektet³⁸, som har hovedtilhørighet på Fakultet for teknologi og realfag. I tillegg er UiA koordinator for to forprosjekt tilknyttet Fakultet for samfunnsvitenskap, bl.a. fra PRIFORSK-senteret CIEM.

Forskningssenter: én koordinatorsøknad med samlet budsjett på 30 mill. kroner
Formålet for sentervirkemiddelet er en konsentrert og langsiktig satsing for å styrke og videreutvikle fremragende og nyskapende forsknings- og

innovasjonsmiljøer eller for å bygge opp forskningsmiljøer på strategisk viktige områder. UiA har sendt inn en søknad for senter for utvalgte profesjonsutdanninger innenfor temaet utsatte barn og unge. Senteret har sin hovedtilhørighet på Fakultet for samfunnsvitenskap, men inkluderer betydelige bidrag fra flere andre fakulteter.

Koordinerings- og støtteaktivitet, én koordinatorsøknad med et samlet budsjett på ca. 6,8 mill. kroner
Formålet for virkemidlet er å finansiere planlegging av, samarbeid om, koordinering av og formidling fra FoU-aktiviteter. Den ene innsendte søknaden er søknad om prosjektetableringsmidler (PES). PES-midlene benyttes til å dekke kostnader som UiA har knyttet til å utarbeide søknader til Horisont Europa. De er en integrert del av arbeidet som gjøres på UiA for posisjonering, mobilisering og støtte i søknadsfasen opp mot Horisont Europa.

Internasjonale utlysninger, én koordinatorsøknad med et samlet budsjett på ca. 3,4 mill. kroner

Partnersøknader: 64 partnersøknader med et samlet budsjett på ca. 2,2 mrd. kroner
UiAs deltakelse i fem forskningssentersøknader og 11 forskningsinfrastruktursøknader utgjør hovedandelen av søkt budsjett, som samlet har et budsjett på ca. 1,6 mrd. kroner (henholdsvis 883 og 706 mill. kroner)³⁹. De fem sentersøknadene gjelder alle søknader til Forskningssenter for miljøvennlig energi (FME)-utlysningen. I tillegg deltar UiA som partner i 14 innovasjonsprosjektsøknader, 11 søknader om Kompetanse- og samarbeidsprosjekt og én søknad om prosjekt til Koordinerings- og støtteaktivitet. I tabellen nedenfor er søknadsaktiviteten for 2023 oppsummert og kategorisert etter søknads-/prosjekttype. Tabellen inkluderer bare prosjekter hvor UiA er prosjektpartner.

Søknader til Forskningsrådet med UiA som prosjektpartner for 2023			
Type	Antall søknader	Omsøkt beløp (mill. kr.)	Omsøkt beløp per søknad (mill. kr.)
Forskerprosjekt	22	200,1	9,1
Kompetanse- og samarbeidsprosjekt	11	125,6	11,4
Forskningsinfrastruktur	11	706,1	64,2
Forskningssenter	5	883,3	176,7
Innovasjonsprosjekt	14	375,5	26,8
Koordinerings- og støtteaktivitet	1	1,9	1,9
Totalt 2023	25	2 292,6	35,8

Søknadsaktivitet og suksessrate over tid
Per 22. april kjenner vi resultatet for 21 søknader, med samlet budsjett på ca. 159 mill. kroner. Åtte av søknadene har fått tilslag, som gir en suksessrate på 38 %. Innvilget budsjett for prosjektsøknadene som fått tilslag er ca. 17 mill. kroner. Det gir en finansiell suksessrate på 11 %.

For søknader med mer enn 1 mill. kroner i budsjett, har vi fått resultat for 13 av dem. To av søknadene har fått tilslag, som gir en suksessrate på 15 %. Med samlet budsjett for innsendte søknader og prosjektsøknader som har fått tilslag på henholdsvis rundt 155 og 14 mill. kroner, har vi en finansiell suksessrate på 9 %.

Den økonomiske suksessraten er lavere enn basert på antall, fordi våre tilslag i snitt har mindre budsjett enn snitt for budsjettene for alle søknadene. Det betyr at UiA relativt sett lykkes mindre godt på søknader som har større budsjetter. Ser vi på de søknadene som vi har resultat på, gjelder dette spesielt Forskerprosjekter, der vi har syv søknader og ingen tilslag.

I tabellen nedenfor er det gjort en oppsummering og sammenstilling av søknadsresultater for perioden 2019-2023, målt både i suksessrate for prosjekttilslag og finansiell suksessrate. For 2023 er det bare inkludert søknader hvor man per mai 2024 kjenner utfallet.

Søknader, prosjekttilslag og suksessrate for søknader fra UiA (som prosjektleder) til Forskningsrådet, målt i antall og i budsjett, 2019-2023					
	2019	2020	2021	2022	2023
Innsendte søknader (antall)	73	74	89	64	21
Prosjekttilslag (antall)	8	18	15	6	8
Suksessrate	11 %	24 %	17 %	9 %	38 %
Innsendte søknader (mill. kroner)	823	969	824	506	159
Prosjekttilslag (mill. kroner)	60	109	55	26	17
Finansiell suksessrate	7 %	11 %	7 %	5 %	11 %

I realiteten har UiA fått innvilget ett forskningsprosjekt (KSP) i 2023. De syv andre prosjektene som er innvilget, blant disse fire kommersialiseringsprosjekter, har mindre

budsjett og uten et vesentlig innslag av forskning. Dette er med på å forklare hvorfor antallet innvilgede prosjekter er høyere i 2023 sammenlignet med 2022, mens innvilget budsjett er lavere. I 2022 fikk UiA innvilget to større forskerprosjekt for fornyelse (FRIPRO).

Det er verdt å merke seg den store nedgangen i antall søknader til 2023 fra tidligere år. Utviklingen og innsparingstiltakene i Forskningsrådet de siste par årene har hatt åpenbare konsekvenser for UiAs søknadsaktivitet. I februar vedtok Forskningsrådets styre flere tiltak for å redusere antall søknader og ressursbruken hos søker til FRIPRO⁴⁰. Målet har vært å øke suksessraten fra 5-7 % til 25 %. Blant tiltakene er løpende søknadsfrist og innføring av karens og karantene. I tillegg ble det bestemt å ikke lyse ut ordinær FRIPRO i 2022⁴¹ med søknadsfrist og tildeling i 2023. Det har hatt betydning, siden UiA typisk sender flest søknader til FRIPRO-utlysninger.

- De åtte nye koordinatorprosjekter bekreftet fra utlysninger i 2023**
- Innovasjonsprosjekt: Tre kvalifiseringsprosjekt og ett for TTO-funksjon
 - Ett kompetanse og samarbeidsprosjekt: WIND REG
 - Ett prosjekt om koordinerings- og støtteaktivitet
 - Ett prosjekt om prosjektetableringsstøtte
 - Ett prosjekt for arrangementsstøtte

Regnskapsførte inntekter fra Forskningsrådet
UiAs inntekter fra Forskningsrådet er en indikator på aktiviteten i prosjektene. Grafen for utviklingen over tid, viser at aktiviteten har tatt seg opp fra 2020 til 2023. Selv om prosjektaktiviteten var lav i 2020, med inntekter på rundt 48 mill. kroner, fikk UiA samme år innvilget budsjett på søknader til Forskningsrådet på mer enn 109 mill. kroner. Forskjellen mellom 109 mill. kroner i innvilget budsjett og 48 mill. kroner i aktivitet, bygget opp UiA sin ordrebok til fremtidig aktivitet. I de påfølgende årene har aktiviteten vært høyere enn sum av nye prosjekttilslag. Foreløpig innvilget budsjett i for koordinatorsøknader i 2023 er 17 mill. kroner, men UiA har inn til vurdering en infrastruktursøknad på ca. 23 mill. kroner, som vil gi et betydelig utslag dersom den blir innvilget. I tillegg til koordinatorsøknadene, har to av fem FME-søknader som UiA har deltatt i fått tilslag. UiAs budsjett for de to søknadene er rundt 30 mill. kroner. Men det trengs fortsatt flere tilslag for at UiA skal kunne opprettholde aktiviteten i porteføljen, da prosjekter innvilget i 2020 er i ferd med å fases ut av porteføljen.

³⁸ UiA er vert for forskningsinfrastrukturen Motion Lab. Laben har blant annet blitt brukt i arbeid knyttet til SFI Offshore Mechatronics: <https://www.motion-lab.no/>

³⁹ UiAs andel av samlet budsjett i partnersøknadene er foreløpig ikke kjent

⁴⁰ <https://www.forskningsradet.no/nyheter/2023/lopende-soknadsmottak-for-fripro/>

⁴¹ Grunnet behov for å prioritere midler kuttet Forskningsrådet FRIPRO-utlysning for fornyelse. Det ble gjennomført utlysning for FRIPRO for unge forskere: [Aktuelle utlysninger - søk om midler fra Forskningsrådet \(forskningsradet.no\)](#)

Figur 4.1: Inntekter til UiA fra prosjekter finansiert av Forskningsrådet. Kilde: UiAs regnskap

4.2.2 Horisont Europa – EUs rammeprogram for forskning og innovasjon

EUs rammeprogram for forskning- og innovasjon, Horisont Europa, har blitt en stadig viktigere kilde til

forskningsfinansiering ved UiA. Norske myndigheters avgjørelse om å slutte seg til rammeprogrammet og oppfordringen om å bidra til å nå de norske ambisjonene om en økt returandel, var et viktig bakteppe når universitetsstyret ved UiA i 2022 vedtok Handlingsplan for deltakelse i Horisont Europa 2022-2026. Handlingsplanen gir føringer for et målrettet arbeid mot en økt suksessrate for UiA og en aktiv deltakelse i de mulighetene som finnes i Horisont Europa. Arbeidet med prosjektutvikling innen samfunnsutfordringene og økt deltakelse i disse videreføres, i tillegg står deltakelse og innsats innen banebrytende og nysgjerrighetsdrevet forskning sentralt i den nye handlingsplanen.

Fra en beskjeden suksessrate på 6,6 prosent for UiAs deltakelse gjennom hele det forrige rammeprogrammet, Horisont 2020 (2014-2020), kan UiA vise til en formidabel styrking av sin EU-portefølje. Ved utgangen av 2023 hadde UiA en suksessrate på 20,0 prosent, tre år inn i det nye rammeprogrammet.

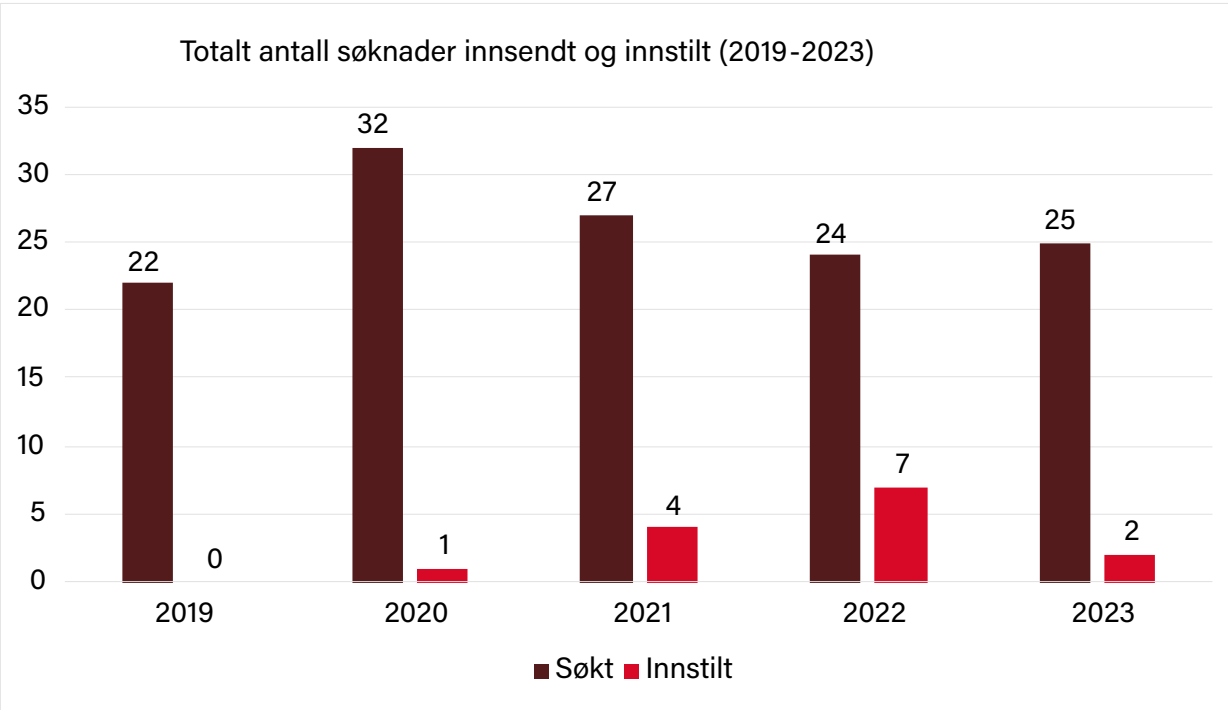

Figur 4.2: Horisont Europa (2021-2027). Kilde: Forskningsrådet

Søknader til Horisont Europa og søknadsresultater

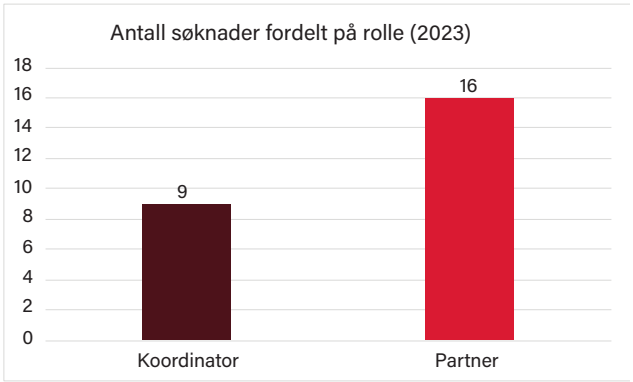
Søknadsaktiviteten ved UiA er god og holder et relativt jevnt nivå. I arbeidet mot økt suksessrate fokuseres det på å lage søknader av høy kvalitet, fremfor et økt antall søknader. I 2023 ble det sendt totalt 25 søknader fra UiA til Horisont Europa, to av disse er foreløpig innvilget, mens tre søknader er under vurdering. Fra 2021 har

antallet søknader gått ned, og antall innvilgede prosjekt økt som betyr at suksessraten øker. Totalt gjennom hele rammeprogrammet har UiA fått innvilget 13 prosjekter. Åtte av prosjektene befinner seg innen pilar 2, globale utfordringer og konkurransedyktig næringsliv.

Figur 4.3: Antall søknader sendt og innvilget fra UiA til Horisont 2020 (2019-2020) og Horisont Europa (2021-2023). Kilde: EU-kommisjonen

Figuren nedenfor viser UiAs søknader til Horisont Europa i 2023 fordelt etter UiAs rolle i prosjektet. UiA hadde rollen som koordinator i ni av de 25 søknadene, og blant disse var tre søknader til Marie Skłodowska-Curie Actions Postdoctoral-Fellowships (MSCA PF). I de resterende 16 søknadene er UiA partner og to av disse ble innvilget: en søknad til Research and Innovation Actions (RIA) i de tematiske utlysningene i pilar 2, og en søknad til MSCA-Doctoral Networks (MSCA-DN).

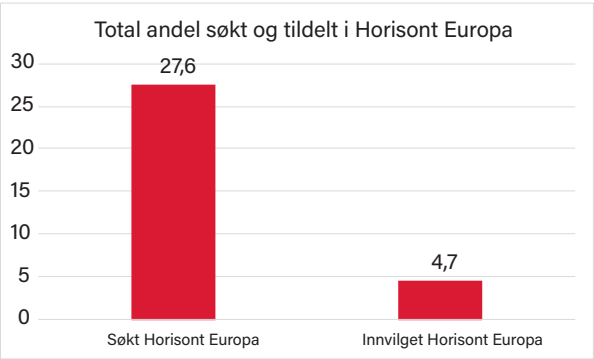
Figur 4.4: Antall søknader sendt til Horisont Europa, fordelt på rolle (2023). Kilde: EU-kommisjonen

Gjennom Handlingsplan for deltakelse i Horisont Europa 2022-2026 er det vedtatt to strategiske satsinger på programmer innen pilar 1, fremragende vitenskap, på European Research Council (ERC) og Marie Skłodowska-Curie Actions Postdoctoral-Fellowships (MSCA PF). Den strategiske satsingen på MSCA PF og ERC startet opp i henholdsvis 2021 og 2022, og innebærer blant annet informasjonsseminarer, og rammeavtaler med konsulentfirma som tilbyr skreddersydde søknadsskrivingskurs og konsulentstøtte underveis i søknadsutviklingen.

Bakgrunnen for de strategiske satsingene er blant annet begrunnet i UiAs deltakelse i tidligere rammeprogram, hvor flesteparten av søknadene har gått til de tematiske utlysningene i pilar 2. For UiAs deltakelse i Horisont Europa har det derfor vært viktig å øke både aktivitet og suksessrate innen pilar 1 og fremme aktuelle forskere som ønsker å drive fri, grunnleggende og banebrytende forskning. Dette er også programmer som i stor grad kan bidra til økt forskningskapasitet og -kvalitet. Det er en begynnende tendens til økt fokus på kvalitet i form av både færre søknader og økt tilslag.

Omsøkt og innvilget beløp

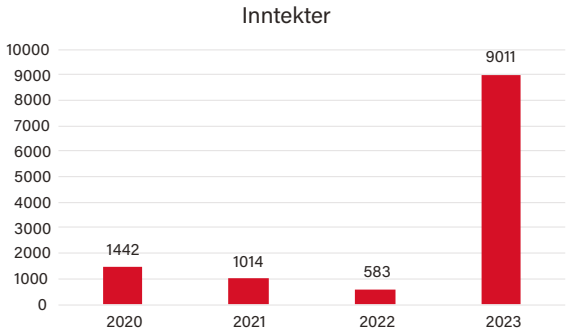
Omsøkt beløp totalt for inneværende rammeprogramperiode er 27,6 mill. euro. Gjennomsnittlig omsøkt beløp per søknad er 1,25 mill. kroner. Det er så langt innvilget 4,7 mill. euro, som betyr at UiA har en finansiell suksessrate på 16,9 prosent.

Figur 4.5: Totalt omsøkt og tildelt beløp fra Horisont Europa 2021-2023. Tall i mill.euro. Kilde: eCorda

Inntekter fra Horisont Europa

UiA har aldri har gjort det bedre i EUs rammeprogram for forskning og innovasjon og i 2023 er de innvilgede prosjektene endelig godt i gang, og det gir også utslag i de regnskapsførte inntektene til UiA. For 2023 ser vi en markant økning fra 583 000 kroner i 2022 til 9 011 000 kr

i 2023.

Figur 4.6: Inntekter fra EUs rammeprogram for forskning og innovasjon (2020-2023). Tall i 1000 NOK. Kilde: UiAs regnskap

Sammenligning med norske universiteter

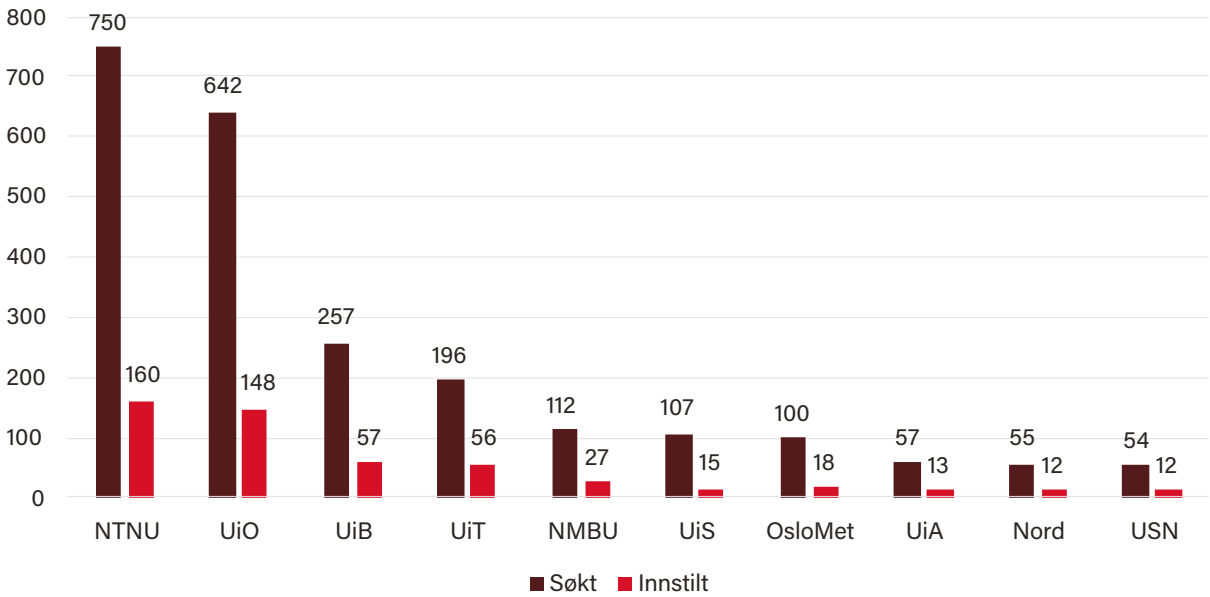
For å sette UiAs resultater i perspektiv er det nedenfor gjort en sammenligning av UiA med de øvrige norske universitetene. I sammenligningen benyttes tall fra databasen Ecorda, som oppdateres og distribueres via Forskningsrådet tre ganger i året. Databasen inkluderer kun søknader som er ferdigbehandlet innen 14. desember 2023, i motsetning til UiAs interne oversikt som redegjort for ovenfor, der alle søknader er inkludert uavhengig av om de er ferdigbehandlet. Det vil derfor være manglende samsvar mellom tallene som presenteres nedenfor og de allerede gjennomgåtte UiA-spesifikke tallene.

Gjennomgangen og sammenligningene nedenfor tar utgangspunkt i søknadsvolum, suksessrate målt i deltakelser (prosjekt-/søknadsnivået), og finansiell suksessrate. Oppsummert viser gjennomgangen at tre år inn i Horisont Europa ligger UiA på fjerdeplass når det gjelder suksessrate målt i deltakelser og finansiell suksessrate.

Søknadsvolum

Figuren nedenfor viser antall innsendte og innstilte søknader per universitetet. Målt i søknadsvolum ligger UiA på omtrent samme nivå som en del av de nyere universitetene som USN og Nord Universitet, og et godt stykke under UiS og OsloMet.

Totalt antall søknader innsendt og innstilt (2021-2023)

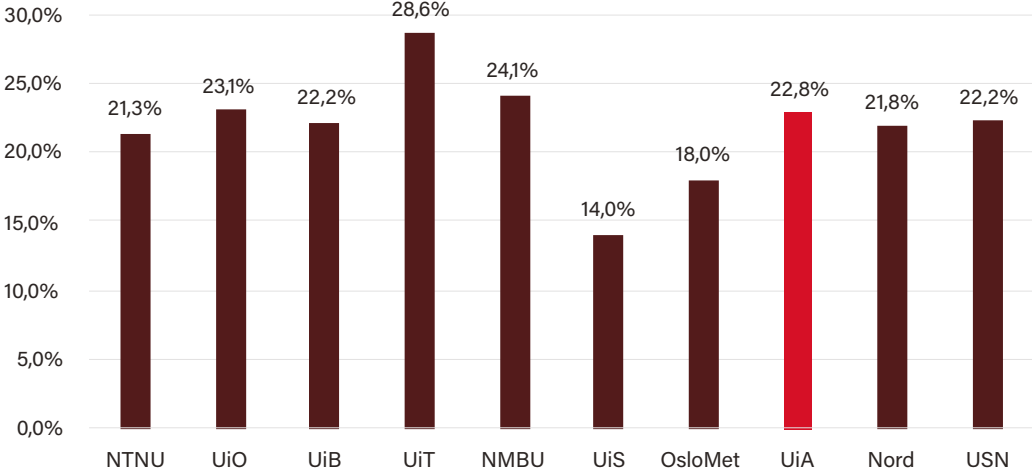

Figur 4.7: Antall søknader sendt og innvilget fra universitetene totalt i Horisont Europa (2021- 2023). Kilde: eCorda

Ved å sammenligne suksessraten for deltakelsene, som vist i figuren nedenfor, endres styrkeforholdet mellom universitetene. Figuren viser at UiA har den fjerde

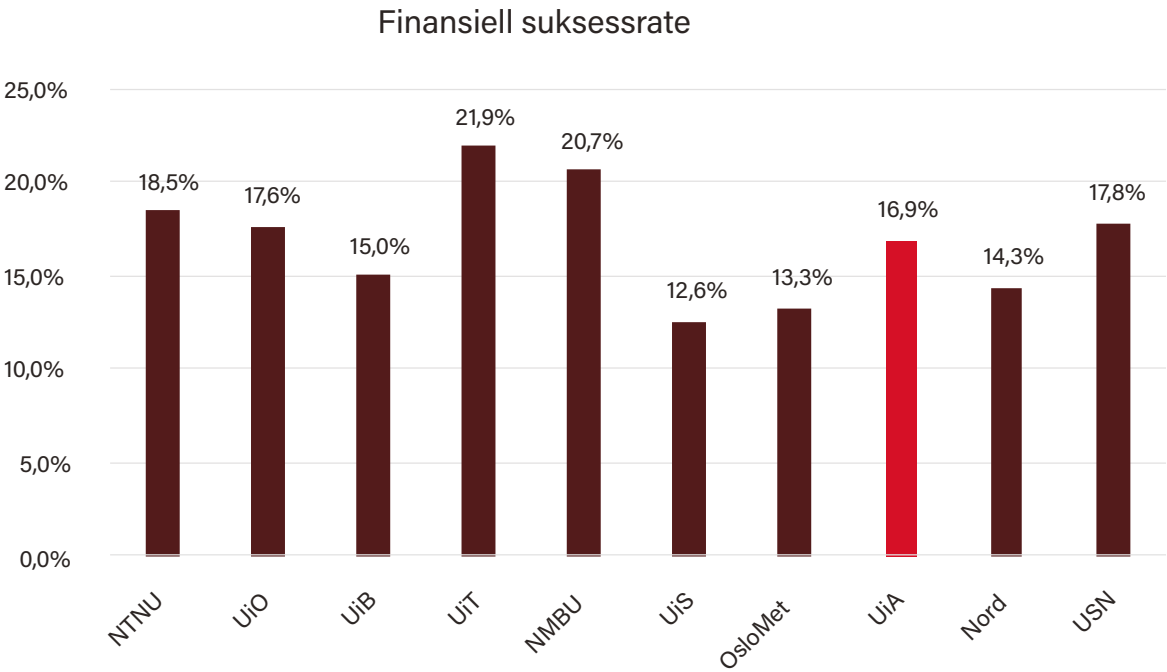
beste suksessraten målt i antall deltakelser i forhold til innsendte søknader.

Suksessrate deltakelser

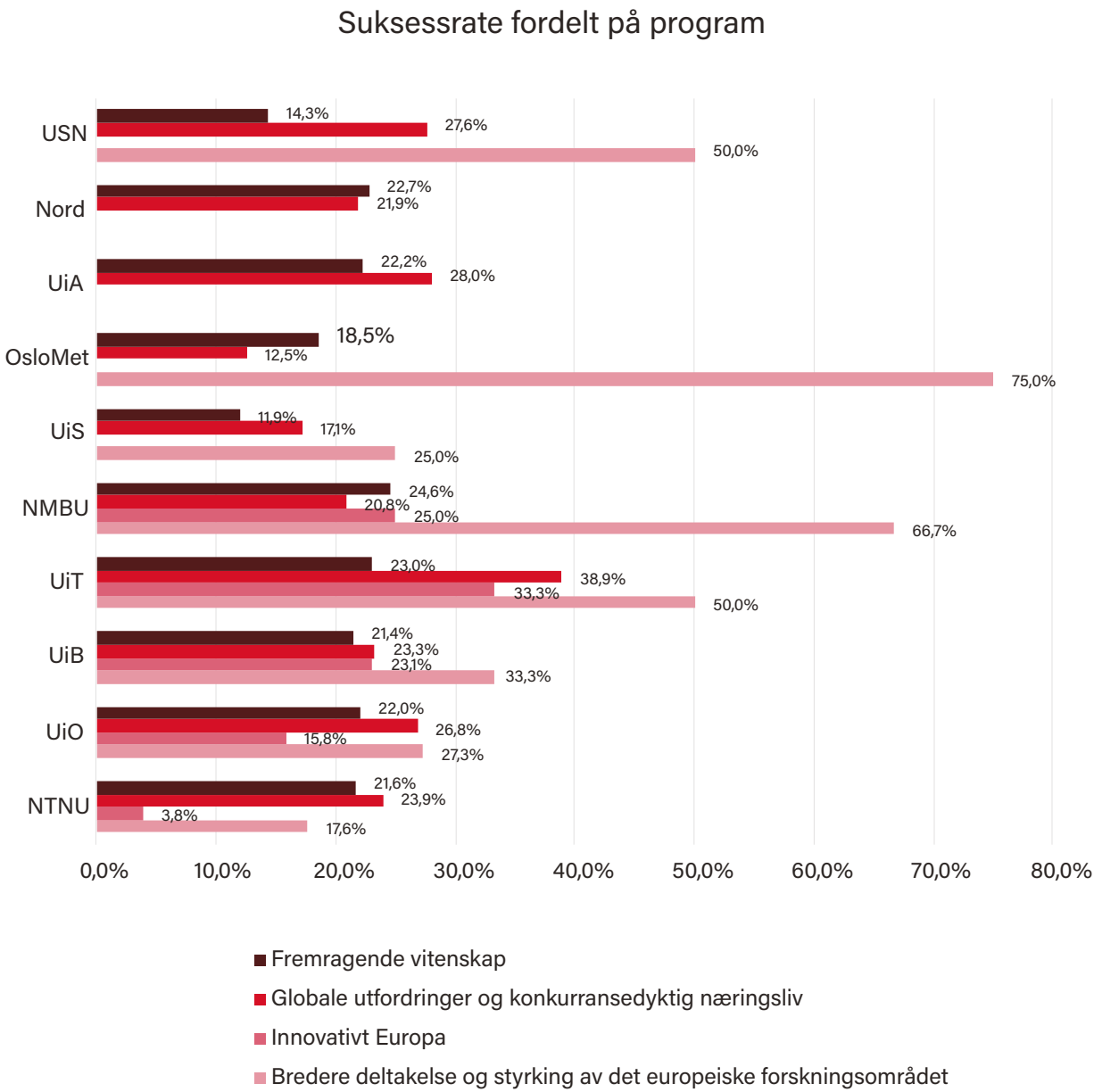
Figur 4.8: Suksessrate deltakelser i Horisont Europa totalt for universitetene (2021- 2023). Kilde: eCorda

Mens suksessraten gir en indikasjon på kvaliteten på søknadene UiA sender og en indikasjon på konkurransenivået, gir den finansielle suksessraten uttrykk for kontraktsverdien på innvilgede søknader i prosent av omsøkt beløp totalt. Suksessraten justeres dermed med størrelsen på budsjettet. Som figuren nedenfor viser har UiA den femte høyeste finansielle suksessraten av alle universitetene, foran Nord Universitet, UiB, OsloMet og UiS.

Figur 4.9: Finansiell suksessrate i Horisont Europa totalt for norske universiteter (2021- 2023). Kilde: eCorda

Ved å se suksessraten fordelt på program, som vist i figuren nedenfor, går det frem at UiA har den nest høyeste suksessraten i pilar 2 av alle universitetene. UiA har over flere år hatt en overvekt av søknader til pilar 2, og det er derfor positivt å konstatere at man nå i større grad lykkes med tilslag innen denne pilaren.

Figur 4.10: Suksessrate per program i Horisont Europa for norske universiteter (2021- 2023). Kilde: eCorda

4.3 Forskningsetikk

UiA har i 2023 videreført og videreutviklet arbeidet med å sikre at institusjonens forskningsarbeid skjer i henhold til forskningsetikkloven og anerkjente forskningsetiske normer. UiA har i sitt forskningsetiske arbeid i 2023 fokusert på å bygge kunnskap om nasjonale og internasjonale forskningsetiske retningslinjer på tvers av sine fagmiljøer. De fremste tiltakene i dette arbeidet er obligatorisk forskningsetisk opplæring i universitetets ph.d.-opplæring, samt fokus på forskningsetikk i utdanning av institusjonens ph.d.-veiledere. Det fremheves også at UiA stiller forskningsetiske krav til sine stipendiater gjennom institusjonens ph.d.-avtaler, og at UiA til enhver tid har fokus på utviklingen av egne institusjonelle forskningsetiske retningslinjer.

UiA har i 2023 videreført sitt sterke fokus på opplæring i og bevisstgjøring om forskningsetikk gjennom organisasjonen. Her kan nevnes avholdelse av metodekurs, avholdelse av forskningsetiske seminarer på fakultetsnivå, forskningsetisk programinnslag i fakultetenes fagdager, og konkret opplæring av vitenskapelig ansatte i bruk og håndtering av forskningsdata. Det forskningsetiske arbeidet har blitt prioritert på fakultetsnivå, der flere fakulteter har arrangert egne seminarer med fokus på forskningsetikk, eksempelvis Fakultet for teknologi og realfags personalsamling 14. desember 2023, der et fokusområde var forskningsetisk utvalgs arbeid.

Som norsk forskningsinstitusjon har UiA, med grunnlag i forskningsetikkloven, en lovfestet plikt til å behandle saker om mulige brudd på forskningsetiske normer. Ved UiA behandles slike saker som hovedregel på lavest mulig nivå, og det følger av universitetets retningslinjer for behandling av saker om mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer at slike saker behandles på fakultetsnivå. Behandlingsansvaret ligger formelt hos dekan, assistert av to vitenskapelig ansatte ved fakultetet. Saken underlegges her en realitetsbehandling, der målet er å sikre en saksbehandling som oppfyller de krav som følger av forskningsetisk og forvaltningsrettslig lovgivning.

Det følger videre av UiAs retningslinjer for behandling av saker om mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer at de saker som ikke lar seg løse på fakultetsnivå overføres til ny behandling i universitetets forskningsetiske utvalg. Dette utvalget svarer ut forskningsetikklovens krav om at alle norske forskningsinstitusjoner skal ha et redelighetsutvalg, og en av utvalgets primære oppgaver er behandlingen av saker som omhandler potensielle brudd på anerkjente forskningsetiske normer.

I 2023 mottok UiA tre varslinger om mulige brudd på forskningsetiske normer. En av disse er fortsatt under behandling. I de to øvrige sakene ble det på fakultetsnivå konkludert med at det ikke forelå brudd på forskningsetikklovens bestemmelse om vitenskapelig redelighet eller brudd på samme lovs bestemmelse om forskeres aktsomhetsplikt. Fakultetet konkluderte i begge disse sakene med at det ikke forelå brudd på forskningsetiske normer, og sakene ble i begge tilfeller avsluttet. Forskningsetisk utvalg har i 2023 ikke behandlet saker om mulige brudd på forskningsetiske normer.

31. desember 2023 utløp utvalgsperioden for medlemmene i UiAs forskningsetisk utvalg. I november 2023 oppnevnte universitetsstyret medlemmer og varamedlemmer til ny periode i forskningsetisk utvalg. Universitetets forskningsetiske utvalg består av to eksterne medlemmer, hvorav ett av disse er utvalgsleder og jurist, samt tre interne medlemmer. Videre har utvalget fire varamedlemmer, der to eksterne og to interne medlemmer. Universitetsstyret oppnevnte her forskningsetisk utvalg for perioden 01.01.2024 – 31.12.202.

4.4 Open Science

Åpen publisering ved UiA

I nedenstående tabell presenteres statistikk over antall og andel publikasjoner ved UiA som er åpent tilgjengelige. Publikasjonene er fordelt etter fakultet/avdeling og andel OA-publikasjoner per fakultet/avdeling.

Utvikling av andel åpne vitenskapelige artikler					
Enhet	OA-andel i 2019	OA-andel i 2020	OA-andel i 2021	OA-andel i 2022	OA-andel i 2023
Fakultet for helse- og idrettsvitenskap	63,1 %	73,8 %	91,5 %	93,1 %	70,8 %
Fakultet for humaniora og pedagogikk	30,5 %	72,2 %	65,1 %	77,5 %	71,4 %
Fakultet for kunsthøgskolen	60,0 %	30,0 %	92,3 %	56,0 %	54,2 %
Fakultet for samfunnsvitenskap	41,7 %	47,9 %	41,4 %	71,1 %	59,2 %
Fakultet for teknologi og realfag	47,6 %	51,9 %	50,0 %	62,5 %	53,8 %
Handelshøgskolen	22,2 %	47,4 %	24,0 %	64,3 %	35,4 %
Naturmuseum og botanisk hage	0,0 %	66,7 %	28,6 %	66,7 %	100,0 %
Samlet	44,1 %	55,9 %	56,4 %	71,9 %	57,8 %

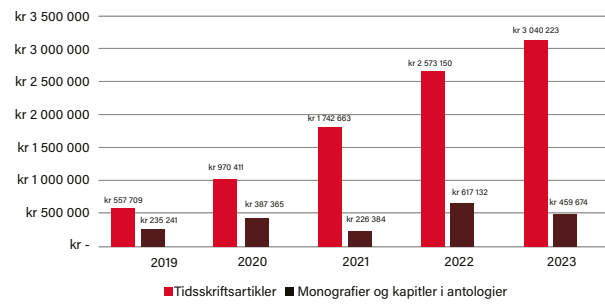
Tabellen viser en klar nedgang i OA-andel fra 2022 til 2023. Det er klare begrensninger og kvalitetsutfordringer ved den nasjonale OA-statistikken, noe som gjør at tallene må tolkes med varsomhet. En forklaring på nedgangen er bl.a. at det i 2023 er deponert færre vitenskapelige artikler i fulltekstversjon i UiAs institusjonelle vitenarkiv, AURA, enn året før. Dette kan ses i sammenheng med avvikling av den såkalte publiseringsstøtten ved UiA, som ga forskere insentiv til å deponere fulltekstversjoner av

vitenskapelige artikler i AURA. Nedgangen i deponerte artikler i AURA gir isolert sett en nedgang i såkalt grønn OA-tilgang. Antall publikasjoner utgitt i rene OA-tidsskrifter har på den andre siden økt. Det er nødvendig å følge utviklingen videre de neste årene, og å jobbe videre med å sikre at så mange som mulig av UiAs vitenskapelige artikler deponeres og gjøres tilgjengelig i fulltekstversjon i relevant vitenarkiv.

⁴² Deponering av en akseptert manusversjon av en publikasjon
⁴³ Publiseringskanaler som sikrer umiddelbar og fullstendig tilgang til alle sine publikasjoner

Tiltak og virkemidler for åpen forskning ved UiA

UiA har og utvikler ulike tiltak og virkemidler for mer åpen forskning og åpen tilgang til forskning ved UiA. Et aktuelt virkemiddel er UiAs Open Access-fond, som gir støtte til dekning av publiseringsavgift til både Open Access-artikler og bøker. I figuren nedenfor vises utviklingen i utgifter til OA-fondet de siste fem årene.

Figur 4.11: Utgifter til UiAs Open Access-fond (2019-2023). Kilde: UiAs regnskap

Som figuren viser, er kostnadsveksten for OA-fondet stor. Veksten fra 2022 til 2023 kan i stor grad forklares med at fondet, i 2023, ble brukt til en forhåndsbetaling for åpen publisering av 50 artikler i perioden 2024-2026 i en tidsskriftsserie som UiA forskere publiserer mye innen. Det gir en kostnadsvekst i 2023, men vil være kostnadsbesparende på lengre sikt. Ser man isolert sett på OA-fondets dekning av utgifter til åpen publisering av tidsskriftsartikler i 2023 var det en nedgang fra 2022 til 2023 på om lag 0,5 mill. kroner. Det er også verdt å påpeke at UiA bruker OA-fondet til å støtte utvikling av åpen publisering både nasjonalt og internasjonalt ved å finansiere Directory of Open Access Journals (DOAJ), Directory of Open Access Books (DOAB), register for forlagenes Open Access-policy (Sherpa Romeo) samt den nasjonale ordningen for norskspråklige åpne tidsskrift innenfor humaniora og samfunnsvitenskap.

Et annet tiltak for åpen tilgang til forskning er gjennom såkalte «publiser og les-avtaler»⁴⁴. Til og med 2024 har UiA “publiser og les-avtaler” med følgende akademiske forlag:

- Cambridge University Press
- Elsevier
- Oxford University Press
- Sage
- Springer Nature
- Taylor & Francis
- Wiley

Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning (SIKT) jobber med å få forlenget eksisterende «publiser og les-avtaler». I tillegg til dette har UiA fire rabattavtaler, som gir forskere avslag i publiseringsavgift ved publisering hos Frontiers, IEEE, MDPI og Cogitatio Press.

Et annet viktig tiltak for økt åpen tilgang til forskningen som publiseres ved UiA er gjennom universitetsstyrets vedtak fra 2023 om å innføre en egen rettighetsordning for åpen tilgjengeliggjøring av vitenskapelige publikasjoner (såkalt Rights Retention Strategy). Rettighetsordningen gjelder for vitenskapelige artikler innsendt fra og med 1. november 2023 og skal på sikt resultere i økt åpen tilgang til forskningsresultater fra UiA.

4.5 Forskningsbasert innovasjon

4.5.1 Ansatte

UiA har prioritert videreutviklingen av tjenestetilbudet innen innovasjon og kommersialisering, både for studenter og ansatte, de siste årene. UiA har avsluttet samarbeidet med en ekstern kommersialiseringsaktør, og har nå som mål å samle støttetjenester i et felles tjenesteteam. For å styrke tjenestetilbudet arbeides det med å utvikle og definere en samlet “UiA Nyskaping”, inkludert konkrete tiltak som skal bidra til å styrke innovasjonskulturen, innovasjonskompetansen og kommersialiseringsarbeidet ved UiA, i tråd med prioriteringer i UiAs handlingsplan for forskning, kunstnerisk utviklingsarbeid og innovasjon for perioden 2023-2025.

Innovasjonsarbeidet til de UiA-ansatte er overordnet definert i to tjenesteløp: kommersialisering og kunnskapsoverføring. I 2023 ble det særlig fokusert på utforming av prinsipper for kommersialisering ved UiA. Disse prinsippene ble vedtatt i 2024 og utgjør et strategisk styringsdokument som gir retningslinjer for tjenestereisen innen kommersialisering. Arbeidet med prinsippene for kunnskapsoverføring med fokus på sosial innovasjon, forskningsformidling og digitale tjenester vil være sentralt for 2024, både når det kommer til definering av prinsipper og et styrket tjenestetilbud.

I tillegg er det innført en nyskappingsambassadørordning. Dette innebærer designerte kontaktpersoner på fakultetene som kobler forskere med UiA Nyskaping i fellestjenestene. Det er både vitenskapelige og administrative ansatte ved ulike fakultet som skal være kontaktpunkter for UiA Nyskaping. Denne ordningen har allerede båret frukter, ved at ansatte fra nye fagmiljøer som tidligere ikke var så tydelig representert i porteføljen, spesielt innen humaniora og samfunnsvitenskap, nå har tatt kontakt.

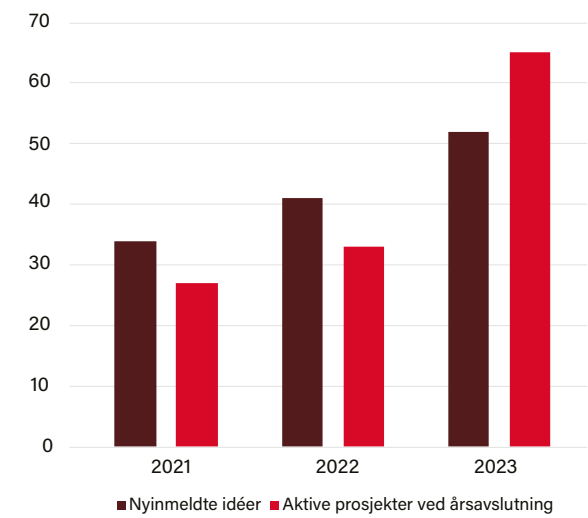
Andre etterspurte og relevante tjenester i 2023 har vært impact-rådgivning ifm. søknader til EU og Forskningsrådet samt rådgivning innen immaterielle rettigheter. UiA Nyskaping har bistått med å søke patent på enkelte av oppfinnelser, gitt generell rettighetssikring og bistått med rådgivning til flere prosjekter innen varemerkeregistrering og domenesikring.

De viktigste nøkkeltallene for 2023 er som følger:

- 13 nye prosjekter fra ansatte i 2023
- 1 innsendt patentsøknad
- Etablering av 3 innovative oppstartsselskaper av ansatte
- 4 søknader til kvalifiseringsmidler fra Norges Forskningsråd, hvorav 3 ble innvilget
- 35 aktive prosjekter fra ansatte per Q1 2024.

4.5.2 Studenter

UiA Nyskaping har opplevd stor vekst av interesse for å drive med entreprenørskapsaktiviteter blant våre studenter og har fulgt nøye med på aktiviteter hos våre alumni-prosjekter. Som figuren nedenfor viser har det over de tre siste årene vært en klar vekst i nyinnmeldte idéer og aktive prosjekter ved årssavslutning, særlig fra 2022 til 2023.

Figur 4.12: Nyinnmeldte prosjektidéer fra studenter og aktive studentprosjekter knyttet til UiA Nyskaping's studentinkubator

Pilotprogrammet UiA Førstehjelp ble avsluttet i desember 2023, der syv studentprosjekter i 2023 hadde fått 20 000 kroner hver til å utvikle prototyper, minimumsløsning, drive med kompetanseheving, markedsundersøkelser eller nettverksbygging. Det er fortsatt aktivitet i alle syv selskapene som mottok disse midlene og studentene rapporterer at tilskuddet har gitt et viktig løft til deres satsing som gründere.

UiA Nyskaping gjennomførte i 2023 en rekke sosial-faglige arrangementer med fokus på å bygge interesse for innovasjon og entreprenørskap blant studentene. Det som fikk mest oppmerksomhet av disse var Sharktank, som ble arrangert i mars 2023, der UiA Nyskaping samarbeidet

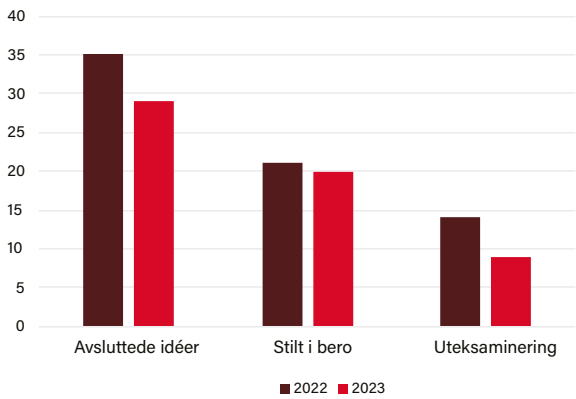
⁴⁴ Publiser og les-avtaler innebærer at i tillegg til lesetilgang dekker avtalene også publiseringsavgift (APC) for UiAs forfattere som skal publisere i tidsskrifter hos det aktuelle forlaget. Forfatteren beholder opphavsretten til publikasjonen. Universitetsbiblioteket administrerer publiseringsprosessen.

med Oxidane Ventures og Sparebanken Sør om å skape en spennende konkurranse hvor studentene på UiA fikk se våre studentprosjekter og «pitche» sine forretningsidéer foran et investorpanel bestående av investorselskaper, Sparebanken Sør og Innovasjon Norge.

Det ble også gjennomført flere hackathon, kurs, mingle-arrangementer og mer for å gi studentprosjektene tilgang til kompetanse, idéutvikling og nettverk. Her samarbeidet UiA Nyskaping med aktører i kommune, fylke og næringsliv, blant annet Kristiansand Business Region, Driv Agder, Innoventus Sør, Bølgen Bærekraftsenter.

Et viktig tiltak som ble innført i august 2023 var innføringen av «Alumniåret». UiA Nyskaping åpnet for at gründerprosjekter og deres studenter som uteksaminerte sommer 2023 skulle få mulighet til å ta i bruk inkubatortjenesten i et år til. Dette var viktig å få til da vesentlige og viktige deler av miljøet uteksamineres hvert år som har gjort det utfordrende å skape et robust og varig miljø. Et kriterium som ble satt for disse alumni-prosjektene var at de skulle levere litt tid tilbake til miljøet, gjerne gjennom bistand på arrangementer, oppmøte til foredrag eller litt kursing og mentormøter med UiA Nyskapings nye medlemmer. Gjennom dette får prosjektene en slags ekspertstatus som gir andre studenter rollemodeller å jobbe seg mot. Dette har redusert mengden med prosjekter og studenter som avslutter sitt forhold til oss grunnet uteksaminering noe, der vi hadde 17 alumnier fordelt på 13 prosjekter som har aktivt tatt i bruk denne alumniordningen i 2023.

Som figuren nedenfor viser, har det det siste året vært en reduksjon i antallet avsluttede idéer. Videre har varigheten for prosjektenes registrering ved studentinkubatoren har økt. Det tolkes som at et sterkere miljø med større og aktiv deltakelse øker motivasjonen til å fortsette med prosjektene sine lengre enn det som er observert tidligere.

Figur 4.13: Avsluttede idéer mv. knyttet til UiA Nyskapings studentinkubator

I 2023 har inkubatortjenesten også etablert tettere kontakt med økosystemet spesielt i Kristiansandområdet, der aktive samarbeid med aktører i kommune og næringsliv har blitt sentral del av det miljøet som våre studenter har mulighet til å koble seg på. UiA-studenter har deltatt i hver runde av Gründer Academy hos Innoventus Sør, og et av våre inkubatorprosjekt – Paral Dynamics – vant den lokale konkurransen av Gründer Academy i høst som beste akkseleratorbedrift i Agder.

UiA Nyskapings aktive prosjekter og alumniprosjekter hentet i løpet av 2023 inn 15 millioner i offentlig og privat kapital. Prosjektene får både støtte fra Innovasjon Norge, private investorer, organisasjoner som jobber med forskningsstøtte, regionale næringsfond, kulturmidler og annen offentlig og privat støtte.

4.6 Samfunnskontakt og ekstern finansiering

Den norske samfunnsmodellen innebærer at det er en utbredt kultur for å «stole på staten» og betrakte finansiering av forskning og utvikling som det offentliges ansvar. Universitetene er avhengige av finansiering å drive undervisning, forskning, formidling og innovasjonsaktiviteter. Strammere statlige rammer øker behovet for å søke eksterne finansieringskilder for å opprettholde et høyt aktivitetsnivå ved utdanningsinstitusjonene.

Norske universiteter og høyskoler henter i dag inn mer eksternfinansiering enn tidligere. Eksterne inntekter til universiteter og høyskoler har økt med 30 prosent fra 2019 til 2022. Tilstandsrapporten for høyere utdanning 2023 viser at de totale eksterne inntektene ved norske UH-institusjoner har økt med 30 prosent de tre siste årene, og de eksterne bidragene var i 2023 på 24,4 prosent av Kunnskapsdepartementets bevilgning til UH-sektoren.

Mens finansiering av søknader til Forskningsrådet og EU har strenge formkrav og blir vurdert og rangert etter gitte kriterier, blir annen ekstern finansiering ofte ikke tildelt gjennom utlysninger og konkurranser. Å utløse ideell og kommersiell kapital er ofte et resultat av samarbeid og dialog om mulige felles satsingsområder og muligheter. Det krever som oftest mye forarbeid og gode evner til å formidle hva forskningen betyr eller vil kunne bety for samfunnet, for å skape begeistring og utløse finansiell støtte fra private aktører. Enkelte aktører ønsker å bidra til kunnskapsutvikling på et spesifikt område, mens andre motiveres i en mer filantropisk retning.

Det er både naturlig og viktig å stille spørsmål om økt omfang av eksternt samarbeid og finansiering utfordrer universitetets akademiske frihet og institusjonelle

autonomi. Det å være et akademisk fristed for nysgjerrighetsdrevet forskning, og samtidig drive kunnskapsproduksjon i dialog med eksterne partnere, kan være en utfordrende øvelse. Det er universitetsledelsen og fakultetenes ansvar å sørge for at vi balanserer det på en god måte, og at vi har en tydelig bevissthet rundt dette. Det krever at vi både evner å utvikle og fornye oss i takt med samfunnets behov, og samtidig utøver rollen som kritisk samfunnsobservatør og motstemme.

Universitetet i Agder har de siste årene jobbet mer systematisk for å styrke eksterne finansieringsmuligheter og strategiske faglige satsinger sammen med samarbeidspartnere. Flere ulike fagmiljøer har de siste årene mottatt gaver og eksternfinansiert støtte, noe som både omfatter etablerte forskningsområder og nye faglige satsinger. Som eksempler på dette kan det nevnes etableringen av fagområdet nevrovitenskap, satsingene på batteri og havvind, e-sport og senter for forskning på folkehelse og levekår. Inkluderes midlene fra regionens stiftelser er listen over eksternfinansierte gaver til de utvalgte fagområder enda lenger.

En stor gavetildeling i 2023 var tildelingen fra Sparebanken Sør på 27 millioner kroner knyttet til universitetets sterke forskningsmiljø innen kunstig intelligens. UiA og Sparebanken Sør investerer til sammen 35 millioner kroner for å få på plass seks superdatamaskiner og to doktorgradsstipendiater for å styrke utviklingen av mer demokratisk og klimavennlig kunstig intelligens.

Bidraget fra Sparebanken Sør gjør det mulig å løfte KI-satsingen ved UiA betraktelig, med en svært ambisiøs og internasjonal målsetting som forskningsmiljøet selv

har satt. Ved CAIR-senteret er det i dag over 50 forskere, som samarbeider bredt internasjonalt for å videreutvikle forskning knyttet til Tsetlin-maskinen.

Et annet eksempel på samskaping er en felles satsing mellom Å Energi, Skeiegruppen og Universitetet i Agder om nye utdannings- og forskningsområder innen havvind. I 2023 ble det inngått avtaler mellom disse aktørene om å bidra med til sammen rundt 30 millioner kroner til denne satsingen. Avtalen innebærer også etter- og videreutdanningskurs, forskning og utviklings-prosjekter samt doktorgradsstipendiater. I tillegg kommer utvikling av fagrapporter for politikkutvikling og etablering av møteplasser for kunnskapsutvikling og -utveksling med andre utdanningsinstitusjoner og selskaper. Formålet er å øke kompetansen på fornybar energi generelt og havvind spesielt. Samarbeidet og utdanningen er i tråd med regjeringens prinsipper for utvikling av norsk havvindnæring og kompetansebehovet som beskrevet i Meld. St. 14 (2022–2023) Utsyn over kompetansebehovet i Norge. I meldingen er det en tydelig forventning om at «universiteter og høyskoler samarbeider med næringslivet og prioriterer utdanninger som er i samsvar med behov innenfor nye grønne næringer».

Agder har flere sentrale fortrinn for å lykkes med ambisjonene i regjeringens «veikraft for grønt industriløft». Agder har overførbar teknologi og kompetanse fra maritim næring og olje- og gassindustrien, og næringslivet har en unik evne til å omstille seg. Regionen har lang tradisjon for sterke partnerskap mellom universitetet, næringsliv og offentlig forvaltning. Agder har i tillegg klynger i verdensklasse (GCE NODE og EYDE), kort vei til Europa, og god tilgang til fornybar kraft og råstoffer. Havnene og arealene i regionen gjør også at etablering av grønn industri med tilhørende verdikjeder er spesielt fordelaktig. Det er en stor bredde og deltakelse blant offentlige og private aktører i regionen, så her ligger det store muligheter for nye strategiske satsinger i årene som kommer.

Dette er bare noen eksempler på samarbeidsprosjekter ved UiA. Det er i denne sammenheng viktig å understreke at ekstern finansiering og gavetildelinger ikke er et mål i seg selv. Det er et virkemiddel for å gi oss mulighet og handlingsrom til å utvikle våre forskningsområder og utdanningsprogrammer, slik at vi prioriterer og styrker det vi er gode på, og utvikler oss på områder hvor vi har forutsetninger for å lykkes. Her ligger det mange muligheter for UiA for å fylle vårt samfunnsoppdrag og vår visjon; samskaping for fremtidens kunnskap.

4.7 Tverrfaglige satsingsområder ved UiA

I UiAs strategi for 2021-2024 er det utpekt seks tverrfaglige satsingsområder. Disse er:

- Teknologi og samfunnsendringer
- Det grønne skiftet
- Demokrati og medborgerskap
- Helse og levekår
- Læring og dannelse
- Kunst i samfunn

I denne delen av meldingen gis det en oppsummering av relevant aktivitet og resultater ved UiA som er tematisk knyttet til de ulike tverrfaglige områdene. For UiA som institusjon er det en nyvinning at dagens strategi inneholder utvalgte, tematiske områder som grunnlag for utvikling og videreutvikling av tverrfaglig arbeid på tvers av fagmiljøer innen både utdanning, forskning og innovasjon. Det er derfor av interesse å se nærmere på hvordan de ulike tematiske områdene speiles i den vitenskapelige virksomheten ved UiA.

På institusjonsnivå har UiA i hovedsak forfulgt to spor i videreutviklingen av de tverrfaglige satsingsområdene. Det ene sporet har vært å bruke de seks tematiske områdene som inspirasjon og utgangspunkt for å utvikle nye arenaer der ansatte på tvers av UiAs fagmiljøer kan møtes for å etablere nye tverrfaglige samarbeid og prosjekter. Dette arbeidet har resultert i nye samarbeid og prosjekter innenfor de fleste av de seks områdene. Samtidig er det slik at de etablerte samarbeidene og prosjektene fortsatt er av mindre omfang, og i mange tilfeller er de fortsatt i en tidlig fase. Det andre sporet har vært å bruke de seks tematiske områdene som et rammeverk for kommunikasjon og profilering av bredden av tverrfaglige initiativ, fagmiljøer og prosjekter som UiA har og etablerer innenfor disse områdene. Dette kommunikasjonsrammeverket er nå integrert på UiAs nettsider for vår forskning.

4.7.1 Teknologi og samfunnsendringer

Teknologi både skapes av og resulterer i samfunnsendringer. Det er derfor behov for kunnskap fra mange fagområder for å forstå den teknologiske

utviklingen. UiA ønsker å bringe sammen fagmiljøer som sammen bidrar til teknologisk innovasjon og nyskaping, og å samskape med industri og næringsliv for å utvikle teknologi som svarer på morgendagens behov.

UiA har flere forskningssentre og prioriterte forskningssentre som utvikler tverrfaglig forskning knyttet til teknologi og samfunnsendringer, fordelt på flere fakulteter, bl.a.:

- Top Research Centre Mechatronics (TRCM) (Fakultet for teknologi og realfag)
- Senter for e-helse (Fakultet for helse- og idrettsvitenskap)
- Senter for forskning på kunstig intelligens (CAIR) (Fakultet for teknologi og realfag)
- Senter for integrert krisehåndtering (CIEM) (Fakultet for samfunnsvitenskap)
- Senter for digital transformasjon (CeDiT) (Fakultet for samfunnsvitenskap)

Innenfor alle disse områdene er det høy aktivitet innen forskning, utdanning, samfunnskontakt og formidling. Aktuelle prosjekter og aktiviteter fra 2023 er bl.a.

- SecureIoT: Ultra-lav-energi IoT-inntrengningsdeteksjonssystemer ved hjelp av logikkbaserte Tsetlin-maskiner, som er et stort tverrfaglig forskningsprosjekt som forskere ved CAIR fikk tilslag på i Forskningsrådet i 2023. Prosjektet har en kontraktsverdi på 15 mill. kr.
- Inngåelse av samarbeidsavtale mellom UiA og NAV om ansvarlig digitalisering. Samarbeidsavtalen er knyttet til institutt for informasjonssystemer med programområder som digitalt medborgerskap og menneskesentrert kunstig intelligens. Avtalen har en verdi på 9 mill. kr for UiAs fagmiljøer.

4.7.2 Det grønne skiftet

Et bærekraftig samfunn skapes gjennom kunnskap og bevissthet om hva som fører til klima- og miljøendringer, hvordan vi beskytter oss mot og løser miljøutfordringene og reduserer avhengigheten av fossile brensler, og hvordan vi utvikler gode samfunn med harmoni mellom mennesker og natur. UiA fremmer det grønne skiftet gjennom forskning og samskaping på en rekke ulike områder.

UiAs satsinger og bidrag innen det grønne skiftet er særlig konsentrert rundt forsknings- og innovasjonsaktiviteter og utdanninger knyttet til fornybare energikilder. Noen eksempler er:

- Satsing på batteriteknologi, bl.a. i samarbeid med næringslivet gjennom prosjektet «Batterikysten», etablering av en egen spesialisering i batteriteknologi innen sivilingeniørstudiet, samt gjennom flere forskningsprosjekter finansiert av Regionale forskningsfond, Forskningsrådet og Horisont Europa.
- Satsing på havvind, bl.a. gjennom etablering av et institusjonsstrategisk havvindsprosjekt med finansiering fra regionale aktører og etablering av EVU-tilbud innen havvind samt mastersspesialisering innen havvind ved Fakultet for teknologi og realfag. I tillegg har UiA samfunnsvitenskapelige forskningsmiljøer og -prosjekter som forsker på havvind, bl.a. i det forskningsrådsfinansierte prosjektet «WINDREG: Havvind og regionale fremtider - Utfordringer og muligheter for rettferdig regional omstilling»
- Forskning og undervisning innen andre bærekraftige energiløsninger, som f.eks. solcelleteknologi. Ila. 2023 fikk UiA også innvilget et FRIPRO-prosjekt i Forskningsrådet, som er en prosjekttipe med svært tøff konkurranse, øremerket fornybar energi og som har tittelen «Ultraeffektiv energihøsting ved bruk av antiferromagnetisk termoelektrisk effekt».
- Forskningssenteret Research Centre for Studies of Innovation for Sustainable Transition (RIST) ved Handelshøyskolen, som utfører tverrfaglig forskning på innovasjonsaktivitet for bærekraftig omstilling av industri og samfunn.

4.7.3 Demokrati og medborgerskap

I en verden som er i rask endring er det viktig at vi forstår de grunnleggende prinsippene som former samfunnet vårt. Ikke minst om hvilke krefter som truer og utfordrer vårt demokrati. På UiA arbeider våre fagmiljøer med hvordan vi kan forstå disse kreftene og videreutvikle forutsetningene og prinsippene for demokrati og medborgerskap gjennom forskning, dialog og samfunnsengasjement.

Flere fagmiljøer ved UiA utfører forskning og undervisning innenfor området demokrati og medborgerskap, særlig fra humanistiske, helsevitenskapelige og samfunnsvitenskapelige miljøer. Eksempler på aktuelle prosjekter og aktiviteter er bl.a.:

- Jean Monnet Center of Excellence ved Fakultet for

samfunnsvitenskap, som er et treårig prosjekt som ble avsluttet i 2023 og som har hatt som mål å fremme vår forståelse av post-Brexit Europa ved å studere hvordan ulike land og regioner integrer og samhandler med hverandre.

- Resilient Media for Democracy in the Digital Age (ReMED), et forsknings- og innovasjonsprosjekt finansiert av Horisont Europa, som undersøker om medieutviklingen i Europa er en trussel mot demokratiet og som skal komme med anbefalinger til EU-kommisjonen om hvordan demokratiske utfordringer i medielandskapet kan løses.
- Gender and digitalisation across context (GENDIG), som er et prosjekt finansiert av Norad med partnerskap mellom UiA og universiteter i Uganda og Tanzania, med mål om å bidra til mer inkluderende høyere utdanning og styrket samfunnsrelevans gjennom samarbeid med organisasjoner i sivilsamfunnet. Tiltak for å møte ulikhet i høyere utdanning står i fokus, med et interseksjonelt perspektiv på kjønn og marginalisering.
- Democracy@UiA, som er et prosjekt finansiert av strategiske midler for å følge opp UiAs tverrfaglige satsingsområder, og som arrangerer seminarer og workshoper ved UiA knyttet til demokrati og medborgerskap. Deltakerne i prosjektet bidrar bl.a. til den årlige Demokratiuka i Kristiansand.

4.7.4 Helse og levekår

I begrepet folkehelse samles et tverrfaglig perspektiv på helse og levekår. På Universitetet i Agder har vi et sterkt engasjement for folkehelsen og de ulike formene for kunnskap og kompetanse som trengs for å legge grunnlaget for å utvikle samfunnets samlede helsetilstand. Gjennom et tverrfaglig perspektiv på helse og levekår ønsker UiA å bidra til forbedring av folkehelsen i samskaping med både offentlige og private aktører i feltet.

En rekke fagmiljøer ved UiA utfører forskning og undervisning innenfor området helse og levekår, og disse spenner over alle UiAs seks fakulteter. Enkelte forskningssentre arbeider i kjernen av området, og disse inkluderer bl.a.:

- Senter for e-helse (UiA PRIFORSK-senter)
- Mat og ernæring i et livsløpsperspektiv (UiA PRIFORSK-senter)
- Senter for omsorgsforskning sør

Sammen med en rekke regionale aktører er Senter for forskning på folkehelse og levekår (SFLI) også etablert ila. de siste årene, som et treårig prosjekt finansiert av Agder fylkeskommune, kommuner på Agder og Universitetet i Agder. Senteret er lokalisert ved UiA og er en organisatorisk enhet med oppdrag om å samle og spre relevant kunnskap, samt stimulere og styrke eksisterende forskningsmiljø på Agder innen folkehelse og levekår. SFL samler og synliggjør folkehelse- og levekårsforskningen som skjer i Agder, og er en brobygger mellom akademia og andre aktører.

UiAs satsing på SFL og det tverrfaglige området helse og levekår, har bl.a. bidratt til finansiering av et nytt tverrfaglig forskningsprosjekt ved UiA, TakepART, som involverer samfunnsvitenskap, helse, humaniora og kunstfag for å forstå, identifisere og fremme deltakelse og inkludering i samfunnet for ungdom som står i fare for marginalisering (referert til som NEET – «not in employment, education or training»). Hovedmålet med TakepART er å etablere langsiktig samarbeid mellom kulturfeltet, helsefeltet, utdanningsinstitusjoner, samfunnsorganisasjoner og kommunal sektor for å fremme sosial inkludering og deltakelse blant NEET-ungdom.

4.7.5 Læring og dannelse

Læring og dannelse er bærebjelker for personlig og samfunnsmessig utvikling og handler om det enkelte menneskes kunnskap, ferdigheter og holdning som medmennesker og samfunnsborgere. Komplexiteten i dagens samfunn krever at vi som medborgere har kompetanse med utspring i både humanistiske, samfunnsmessige, økonomiske og teknologiske kunnskapsområder. UiA tar mål av oss å være i forkant av forskning og praksis som former fremtidens læringslandskap.

UiA har flere sentre som forsker eller driver utdanningsutvikling innen tematikken læring og dannelse. Mathematics Education Research Group Agder (MERGA), som har vært prioritert forskningssenter i perioden 2019-2023, er et eksempel på dette, med sin forskning på matematikkdidaktikk for bedre undervisning og livslang læring i matematikk. Et annet eksempel er det relativt nyetablerte Senter for utdanningsforskning (Udforsk) ved Fakultet for humaniora og pedagogikk, som er en plattform for forskning på barnehage, skole og lærerutdanning. I 2023 startet også senteret CreaTeME opp ved Fakultet for kunstfag, som er et Senter for fremragende utdanning (SFU) finansiert av HK-dir og med mål om å fremme kreativ bruk av teknologi i musikkutdanningene. CreaTeME står for

Creative Use of Technology in Music Education. Senteret har fire satsingsområder: pedagogikk, kunstnerskap, profesjonalisme og bærekraft.

Et viktig internt virkemiddel for å stimulere til FoU-arbeid innen læring og dannelse er UiAs årlige FoU-midler i lærerutdanningene, som de ansatte kan søke på. Et viktig formål med midlene er å stimulere til økt forsknings- og utviklingsarbeid som er lærerutdanningsrelevant og praksisrettet. UiA har også en egen innovasjonsarena innenfor læring og dannelse, Undervisningsverkstedet, som er et er et teknologirikt undervisningsrom med fleksible møbler, som legger til rette for kreative og aktive arbeidsformer og hvor man kan kombinere det analoge og digitale for å prøve ut arbeidsmåter som blir mer og mer vanlig i barnehager og skole.

4.7.6 Kunst i samfunn

Kunsten har en forandrende kraft som kan bygge broer mellom ulike samfunnsgrupper og skape samhørighet og mening i samfunnet. Den er også et speil som både reflekterer og bidrar til å forme vår kollektive erfaring og selvforståelse. UiAs tverrfaglige satsing Kunst i samfunn skal løfte fram kunsten som et eget fagområde og være en inngang til diskusjoner om kunstens plass i samfunnet. Gjennom forskning, undervisning og formidling skal universitetet delta på og prege arenaer der kunsten produseres, diskuteres og utspiller seg. UiAs tverrfaglige satsing på Kunst i samfunn har bl.a. bidratt til etablering av tre arrangementsserier, KOLLOKVIVUM, SYMPOSIUM og MUSEUM, som er møteplasser mellom universitetets fagmiljøer, studenter, andre aktører i regionen og et allment publikum.

Andre aktuelle aktiviteter innen kunst i samfunn er bl.a.:

- Arts in Action, en internasjonal konferanse som avholdes annethvert år. Konferansen springer ut fra den tverrestetiske forskningsplattformen Kunst i kontekst (KiK) ved Fakultet for kunstfag. I 2022 trakk Arts in Action – Urgencies in Art and Art Education til seg 80 forskere, kunstnere, kunstutdannere og et bredt spenn av kulturaktører på tvers av musikk, visuell kunst og teater utland. I 2024 planlegges Arts in Action: Doing Diversity.

- Being Human Today, et internasjonalt forskernettverk bestående av deltakere fra fagområder innen kunst, pedagogikk og psykisk helse. Nettverket har arrangert flere dialogseminarer på tvers av Fakultet for kunstfag, Fakultet for humaniora og pedagogikk og Fakultet for helse og idrettsvitenskap. I 2022 arrangerte nettverket det tverrfakultære ph.d.-kurset Being Human Today og i 2024 lanseres boka Being Human Today: Art, Education and Mental Health in Conversation.

UiAs deltakelse i den europeiske universitetsalliansen FORTHEM bidrar også til å videreutvikle kunst i samfunn-området. Alliansens satsing på «FORTHEM Labs» innebærer etablering av ni «laber» som bl.a. skal skape samarbeidsnettverk på tvers av partnerinstitusjonene og realisere ambisiøse samskapingsprosjekter med mål om å løse konkrete samfunnsutfordringer. I løpet av 2023 ble UiA tildelt koordinatoransvar for én av disse, «Art & Aesthetics in Contemporary Society», som dermed gir et godt grunnlag for nytt tverrfaglig og internasjonalt samarbeid innen UiAs tverrfaglige satsingsområde på kunst i samfunn.

4.7.7 Evaluering av UiAs tverrfaglige satsingsområder

Mot slutten av 2023 ble det ved UiA gjennomført en evaluering av arbeidet med de tverrfaglige satsingsområdene. Det ble bedt om synspunkter på at vår strategi inneholder og synliggjør utvalgte tematiske områder. En sentral tilbakemelding i evalueringen er at tverrfaglige satsingsområder som kommunikasjons- og profileringsrammeverk trolig har vært det mest verdifulle ved hele satsingen i innværende strategiperiode. I forbindelse med at det nå jobbes med en ny strategi for UiA fra 2025, vil spørsmål rundt tverrfaglige, tematiske områders plass i UiAs fremtidige strategi stå sentralt.

